# Język polski 4

Zeszyt ćwiczeń

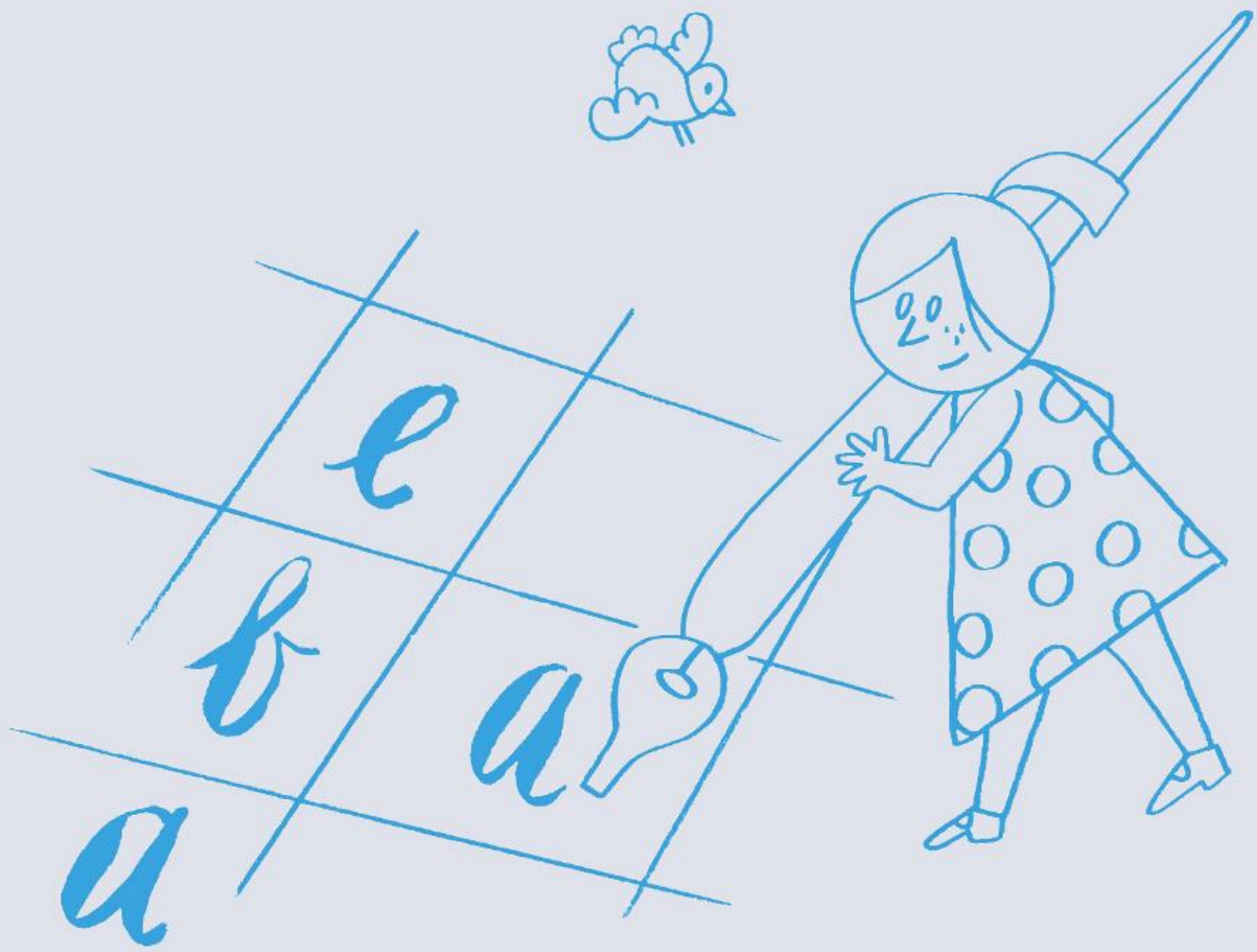

mac
EDUKACJA

Piotr Zbróg

# Język polski

## Zeszyt ćwiczeń dla klasy czwartej szkoły podstawowej

mac
EDUKACJA

Redaktor serii
Wojciech Sygut

Redaktor prowadzący
Martyna Ciechońska

Redaktor merytoryczny
Marek Kornacki

Redakcja językowa i korekta
Beata Pędziwilk, Kamila Wojda

Redaktor artystyczny
Magdalena Sarnot-Wrzecionowska

Opracowanie graficzne
Futu Creative / Kay Humelt i Rafał Kwiczor

Skład komputerowy
Oficyna Wydawnicza Pegaz / Rafał Kulig

Fotoedycja
Grzegorz Wrzecionowski

Redakcja techniczna
Paweł Kowalski

Projekt okładki
Futu Creative

Ilustracja na okładce
Paweł Mildner

Ilustracje
Kaisu Almonkari, Michał Bednarski, Tamara Kwiatkowska, Ewa Łabaj

Wydawca oświadcza, że dołożył wszelkich starań, aby dotrzeć do wszystkich właścicieli i dysponentów praw autorskich. Wszelkie prawa zastrzeżone. Kopiowanie publikacji w całości lub we fragmentach bez zgody wydawnictwa zabronione.

Etap edukacyjny: II
Typ szkoły: szkoła podstawowa

© Grupa MAC S.A. 2017

ISBN 978-83-8108-063-7

Grupa MAC S.A.
25-561 Kielce, ul. Witosa 76
tel. 441 366 55 55, faks: 41 366 33 02
e-mail: kontakt@mac.pl, http://www.mac.pl

## Spis treści


**1. Części mowy**

Czasownik 4
Rzeczownik 11
Przymiotnik 15
Przysłówek 19
Liczebnik 23
Zaimek 26
Przyimek 28
Spójnik 30
Sprawdź się! 32

**2. Rodzaje wypowiedzeń i części zdania**

Zdanie, równoważnik zdania, wypowiedzenie 35
Podmiot, orzeczenie, zdanie rozwinięte i zdanie nierozwinięte 38
Zdanie pojedyncze, zdanie złożone 42
Sprawdź się! 45

**3. Mowa i pismo**

Głoski i litery 48
Inna pisownia, inna wymowa 50
Sprawdź się! 52

**4. Ortografia**

Pisownia wyrazów z *rz* 54
Pisownia wyrazów z *ż* 56
Pisownia wyrazów z *ó* 58
Pisownia wyrazów z *u* 61
Pisownia wyrazów z *h* 63
Pisownia wyrazów z *ch* 65
Pisownia wyrazów z *ą* i *ę* 67
Pisownia *nie* przed czasownikami i z rzeczownikami 71
Pisownia *nie* z przymiotnikami i przysłówkami oraz przed liczebnikami 72
Sprawdź się! 73

**5. Formy wypowiedzi**

Zaproszenie 75
Kartka pocztowa 77
List 78
Opis postaci 80
Opis 83
Opis krajobrazu 87
Opis obrazu 90
Opowiadanie 92
Opowiadanie z opisem 94
Umiem na medal 102

# Czasownik

**1** Połącz czasowniki z ich opisem gramatycznym.

| | | |
|---|---|---|
| jeżdżę | leżymy | zapiszecie |
| żyły | jesteś | zrobię |

| | |
|---|---|
| 2. os., lm., cz. przyszły | 1. os., lp., cz. teraźniejszy |
| 3. os., lm., r. niemęskoosobowy, cz. przeszły | 1. os., lm., cz. teraźniejszy |
| 2. os., lp., cz. teraźniejszy | 1. os., lp., cz. przyszły |

**2** Wpisz w puste miejsca odpowiednie formy czasowników umieszczonych w nawiasach.

Rodzice _____ (pragnąć), aby ich dzieci _____ (uczyć się) dobrze, _____ (brać) udział w zawodach sportowych i _____ (zdobywać) nagrody w różnych konkursach. Dzieci jednak nie zawsze _____ (chcieć) tego samego, co ich rodzice. _____ (Woleć) robić inne, ciekawsze – według nich – rzeczy. Godzinami _____ (grać) na komputerach lub rozmawiają z koleżankami i kolegami. _____ (Chodzić) do kina, _____ (słuchać) muzyki i _____ (wymyślać) najróżniejsze zabawy w domu i na świeżym powietrzu. Nie zawsze rodzice i dzieci się _____ (zgadzać), a przecież jedni i drudzy _____ (chcieć) jak najlepiej. Co _____ (sprawiać), że czasem nie _____ (umieć) się porozumieć?

## 3 Wpisz do krzyżówki czasowniki we wskazanej formie.

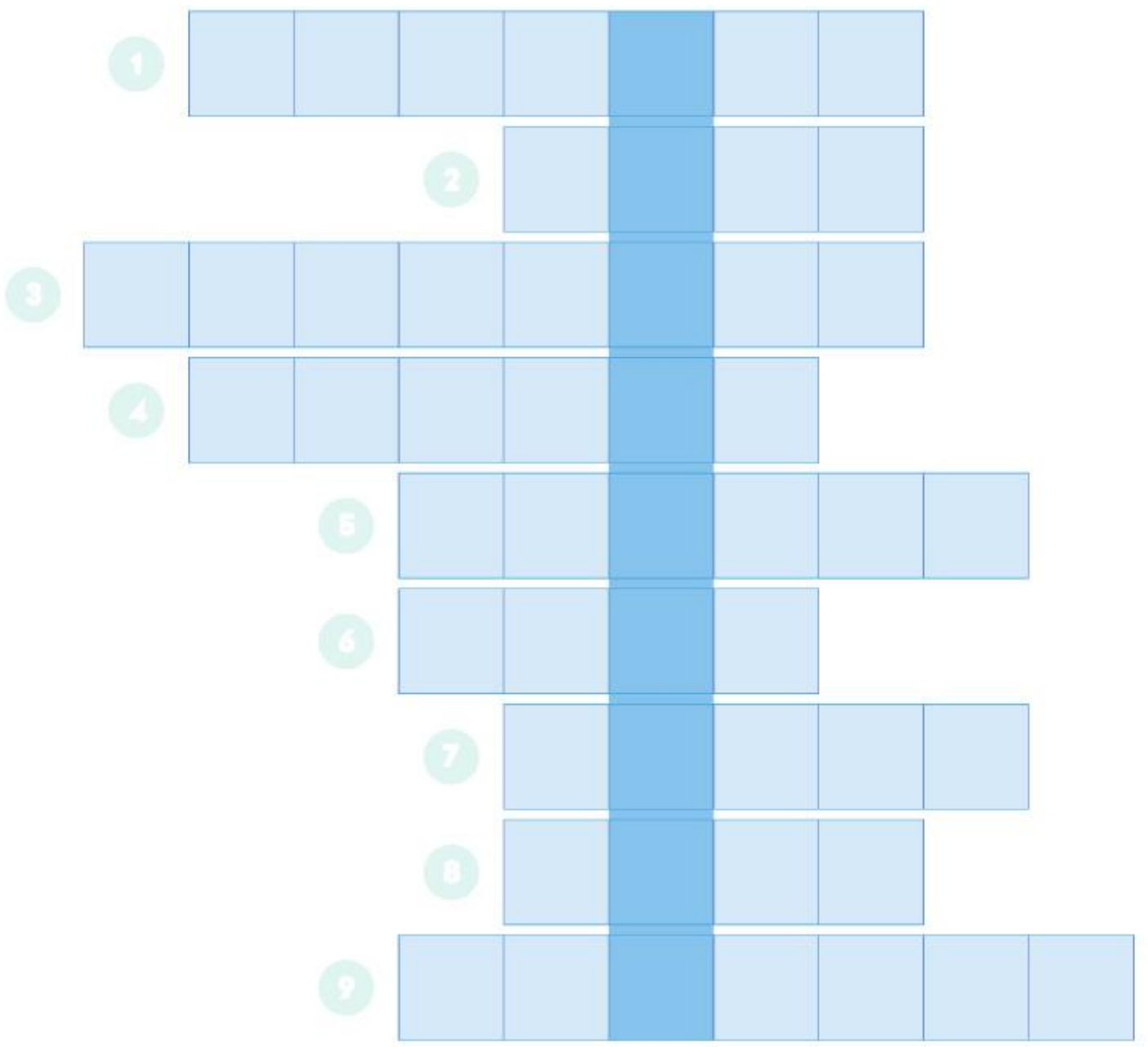

1. **lubić** – 2. osoba liczby mnogiej, czas teraźniejszy
2. **iść** – 3. osoba liczby pojedynczej, czas przeszły, rodzaj żeński
3. **słuchać** – 1. osoba liczby mnogiej, czas teraźniejszy
4. **mówić** – 2. osoba liczby pojedynczej, czas teraźniejszy
5. **skoczyć** – 1. osoba liczby pojedynczej, czas przyszły
6. **trwać** – 3. osoba liczby pojedynczej, czas teraźniejszy
7. **knuć** – 3. osoba liczby mnogiej, czas przeszły, rodzaj męskoosobowy
8. **pić** – 1. osoba liczby pojedynczej, czas teraźniejszy
9. **zakopać** – 3. osoba liczby pojedynczej, czas przeszły, rodzaj męski

## 4 Wpisz do tabeli podane czasowniki w odpowiedniej formie.

| | Czas przeszły | Czas przyszły |
|---|---|---|
| mieć | ja _____ | my _____ |
| wycinać | ty _____ | wy _____ |
| wyć | on _____ | oni _____ |
| wyłączać | ono _____ | one _____ |

**5** Opisz w kilku zdaniach sytuację przedstawioną na obrazku. Użyj czasowników w czasie teraźniejszym.

_____

_____

**6** Uzupełnij puste miejsca czasownikami w odpowiedniej formie.

- Brat i siostra właśnie _____ w szachy. (grać)
- Wczoraj koleżanki _____ mnie w domu. (odwiedzić)
- To właśnie my _____ pierwsi. (przyjechać)
- Justyna _____ w ubiegłym roku pierwsze miejsce w konkursie polonistycznym. (zdobyć)
- Jutro _____ z rodzicami nad morze. (wyjechać)
- Za dwa tygodnie mój brat _____ do przedszkola. (pójść)

**7** Wpisz do tabeli podane formy czasowników.

| Pragnąć – czas teraźniejszy | | |
|---|---|---|
| 1. os. lp. | 2. os. lm. | 3. os. lm. |

| Patrzeć – czas przeszły | | |
|---|---|---|
| 1. os. lp., r. męski (mówisz jak chłopiec) | 3. os. lp., r. żeński (mówisz o dziewczynie) | 2. os. lm., r. niemęskoosobowy (mówisz o dziewczynach) |

| Zbierać – czas przyszły | | |
|---|---|---|
| 1. os. lp., r. męski | 3. os. lp., r. żeński | 3. os. lm., r. niemęskoosobowy |

**8** Zamień formy osobowe czasowników na bezokoliczniki. Podaj dwa własne przykłady.

śpiewała – _____ płakało – _____

mówiliśmy – _____ wrócą – _____

powiesz – _____ myłam – _____

znajdzie – _____ zbierzecie – _____

_____ – _____ _____ – _____

**9** Ułóż zdanie z dowolnym czasownikiem

a. w czasie przeszłym w rodzaju męskim

_____

b. w czasie przyszłym w rodzaju niemęskoosobowym

_____

c. w czasie teraźniejszym

_____

d. w czasie przyszłym w rodzaju męskoosobowym

_____

Który z użytych czasowników ma, według ciebie, najtrudniejszą odmianę? Do zdania z nim wykonaj na następnej stronie rysunek.

**10** Do obrazków dopasuj bezokoliczniki, a następnie dopisz do nich po jednej dowolnej formie osobowej czasownika.

JEŚĆ

_____

SŁUCHAĆ

_____

CZYTAĆ

_____

**11** Uzupełnij tabelę brakującymi formami czasowników *iść* i *rozumieć*.

| | Czas przeszły | Czas teraźniejszy | Czas przyszły |
|---|---|---|---|
| ja | szedłem, szłam | rozumiem | |
| ty | rozumiałeś, rozumiałaś | idziesz | będziesz szedł |
| on | | | |
| ona | | | |
| ono | | | |
| my | | | |
| wy | | | |
| oni | | | |
| one | | | |

**12** Napisz krótkie opowiadanie. Wykorzystaj w formach osobowych przynajmniej pięć podanych czasowników.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| iść | zobaczyć | dziwić się | myśleć | opowiedzieć |
| czuć | spotkać | być | mieć | cieszyć się |

**13** Wykreśl wszystkie bezokoliczniki i odczytaj hasło.

LIŚćUpójŚćbPATRzEćIbRAćĘ
koCHAćJDAwAćĘPIćzoDPOCzY-
wAćyspACERowAćkMówIćPbIEgAć
ospAćLTAŃCzYćsMAlowAćK
TŁUMACzYćIRozPakoWYwAć

# Rzeczownik

**1** Odczytaj ukryte rzeczowniki. Przepisz je do odpowiedniej kolumny.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| lia-li | dusz-po-ka | zy-ba-lia | ka-mżaw | niar-pie-lęg-ka |
| ciel-na-u-czy | krot-ka-sto | ra-chu-wi | ciół-przy-ja-ka | |
| rzę-ja-bi-na | tek-ko | ka-li-fi-żan | ry-ma-narz | czyk-desz |
| ryb-wie-lo | tyl-mo | rys-tyg | ry-fer-ka-lo | pu-kom-ter |
| wa-u-le | | | | |

| Nazwy | | | | |
|---|---|---|---|---|
| osób | roślin | zwierząt | rzeczy | zjawisk |
| | | | | |

**2** Połącz rzeczowniki w różnych formach z odpowiednimi nazwami przypadków. Jeden przypadek nie ma pary. Dopisz do niego dowolny rzeczownik w odpowiedniej formie.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| wujkami | kuzynkę | żonie | mężach | _____ |
| wołacz | biernik | narzędnik | celownik | miejscownik |

**3** Uzupełnij w tabeli brakujące formy rzeczowników: *dom*, *lalka*, *wiadro*.

| | Liczba pojedyncza | Liczba mnoga |
|---|---|---|
| M.<br>(*kto, co?* np. *jest*) | | |
| D.<br>(*kogo, czego?*<br>np. *nie ma*) | | lalek |
| C.<br>(*komu, czemu?*<br>np. *się przyglądam*) | wiadru | |
| B.<br>(*kogo, co?* np. *widzę*) | | |
| N.<br>(*z kim, z czym?*<br>np. *idę*) | lalką | |
| Ms.<br>(*o kim, o czym?*<br>np. *mówię*) | domu | |
| W.<br>(*hej!*) | wiadro | |

**4** Określ rodzaj gramatyczny podanych rzeczowników.

brat – r. _____ córka – r. _____

maleństwo – r. _____ dom – r. _____

żona – r. _____ pokolenie – r. _____

potomstwo – r. _____ rodzina – r. _____

**5** Pod każdym obrazkiem zapisz jego nazwę, a następnie określ liczbę i rodzaj rzeczownika.

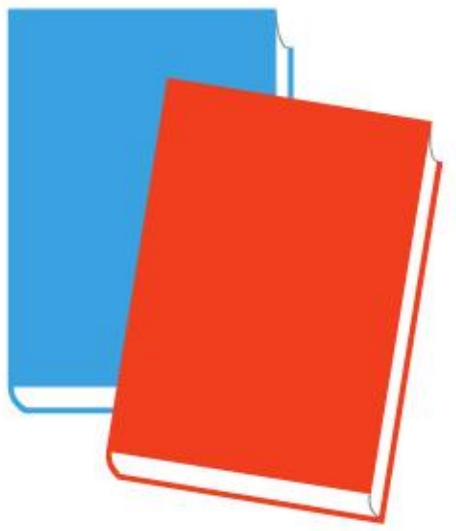

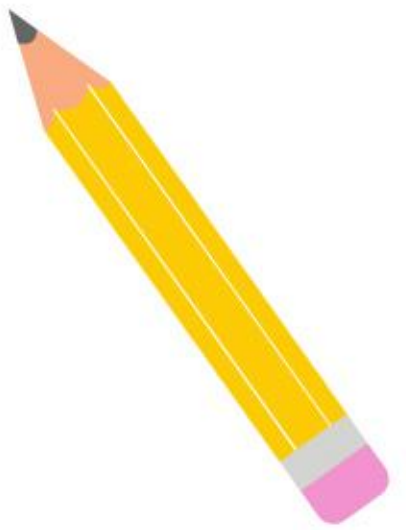

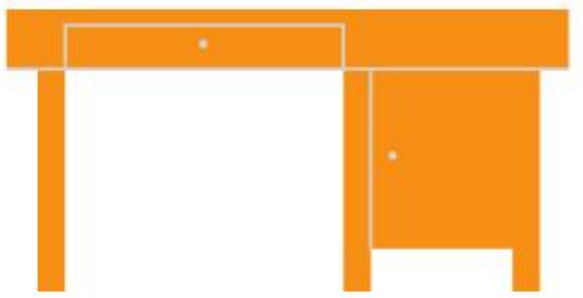

**6** Podaj po pięć przykładów rzeczowników

a. w rodzaju męskim

b. w rodzaju żeńskim

c. w rodzaju nijakim

7 Z podanych zdań wypisz rzeczowniki, a następnie określ ich przypadek, liczbę i rodzaj.

Wszystkie źródła zasilania działają dobrze.

Wróciła z kolegami przedwczoraj.

Właśnie zabrakło kwiatów.

Można polegać na tych dzieciach.

Tylko dwa domy nie zostały zburzone.

Tym owadom można jeszcze pomóc.

Widzę wyraźnie tę dziewczynę.

Ciociu, podejdź tu, proszę!

8 Rozwiąż rebusy. Zapisz rzeczowniki, które stanowią rozwiązania, i określ ich rodzaj gramatyczny.

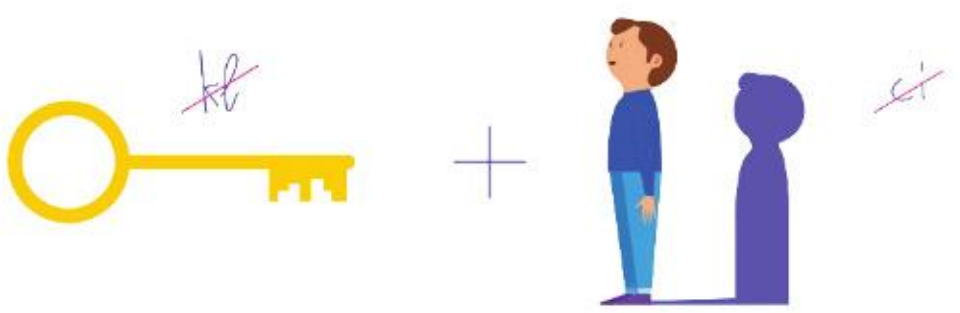

# Przymiotnik

**1** Wpisz brakujące przymiotniki do życzeń składanych przez postacie na przedstawionych obrazkach.

**2** Określ za pomocą przymiotników po dwie cechy narysowanych przedmiotów, kupionych na prezenty urodzinowe.

Jaki?

_____

_____

Jakie?

_____

_____

Jaki?

_____

_____

Napisz, co powiesz podczas dawania prezentu.

_____

_____

**3** Połącz poprawnie przymiotniki z rzeczownikami. Określ rodzaj i liczbę każdego przymiotnika.

| | | |
|---|---|---|
| (_____) | miła | goście |
| (_____) | weseli | uroczystość |
| (_____) | drewniane | oczko |
| (_____) | brylantowe | włosy |
| (_____) | rude | drzwi |

**4** Uzupełnij tabelę podanymi przymiotnikami w odpowiednim rodzaju.

| Rodzaj | | | | |
|---|---|---|---|---|
| męski | żeński | nijaki | męsko-osobowy | niemęsko-osobowy |
| chory | | | | |
| | hałaśliwa | | | |
| | | różowe | | |
| | | | chudzi | |
| | | | | honorowe |

**5** Do przymiotników dodaj rzeczowniki i napisz w zeszycie wyrażenia w podanej formie (np. *mili koledzy*).

wesoły _____ (lp., r. żeński)

duży _____ (lm., r. męskoosobowy)

świetny _____ (lp., r. nijaki)

głodny _____ (lm., r. niemęskoosobowy)

**6** Odmień przez przypadki wyrażenia *zielony długopis*, *różowa rzodkiewka*, *grzeczne dziecko*.

| | Liczba pojedyncza | Liczba mnoga |
|---|---|---|
| M. | | |
| D. | | |
| C. | | |
| B. | | |
| N. | | |
| Ms. | | |
| W. | | |

**7** Odczytaj ukryte przymiotniki i napisz je poprawnie z *nie*.

MĄDRY

WĄSKIE

LICZNI

WESOŁA

ŁADNE

**8** Napisz po dwa przymiotniki z: *rz*, *ż*, *u*, *ó*, *h* oraz *ch*.

rz

_____

_____

ż

_____

_____

u

_____

_____

ó

_____

_____

h

_____

_____

ch

_____

_____

**9** Za pomocą przymiotników napisz, jakie kolory mają poniższe kwadraty. Pamiętaj o właściwej pisowni.

_____

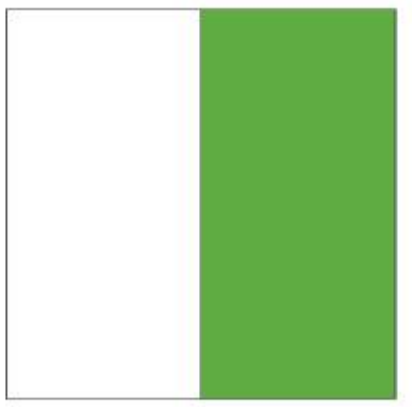

_____

_____

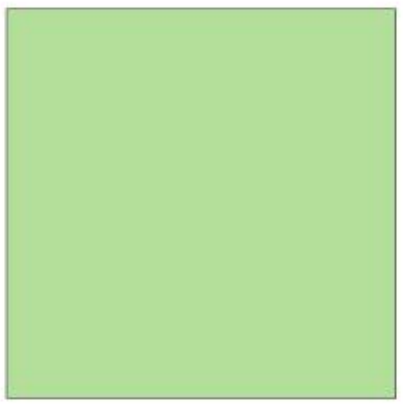

_____

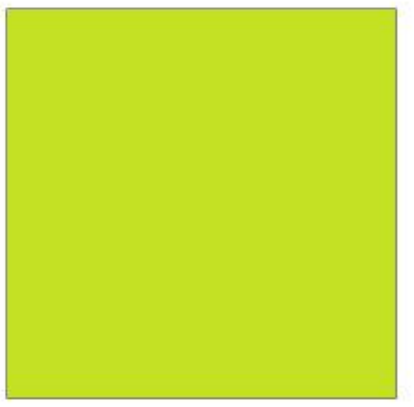

_____

**10** Od podanych rzeczowników utwórz i zapisz przymiotniki w rodzaju męskim.

metal – _____

drewno – _____

szkło – _____

plastik – _____

# Przysłówek

**1** Połącz cząstki przysłówków, odczytaj je i wpisz do odpowiedniego miejsca w tabeli.

| | | |
|---|---|---|
| ko | szyb | ko |
| te | no | raj |
| dale | wczo | ko |
| wol | głoś | no |
| daw | blis | raz |
| taj | no | tu |

| Kiedy? | Jak? | Gdzie? |
|---|---|---|
| | | |

**2** Do poniższych czasowników dodaj po trzy określające je przysłówki.

mówić (jak?)

_____ _____ _____

biegać (jak?)

_____ _____ _____

pisać (jak?)

_____ _____ _____

czytać (jak?)

_____ _____ _____

**3** Wpisz do tabeli brakujące przymiotniki i przysłówki.

| Przymiotnik w rodzaju męskim | Przymiotnik w rodzaju żeńskim | Przysłówek |
|---|---|---|
| przyjemny | | |
| | niska | |
| | | mokro |
| zimny | | |
| | wysoka | |
| | | jasno |
| głupi | | |
| | miła | |
| | | silnie |

**4** Wpisz do odpowiedniej kolumny podane przysłówki z przeczeniem *nie*.

dziś słabo wiernie bardzo teraz słusznie
chłodno honorowo mocno groźnie ciemno

| Przysłówki odprzymiotnikowe | Przysłówki nieodprzymiotnikowe |
|---|---|
| | |
| | |
| | |
| | |
| | |

**5** Wpisz do krzyżówki przysłówki pochodzące od podanych przymiotników.

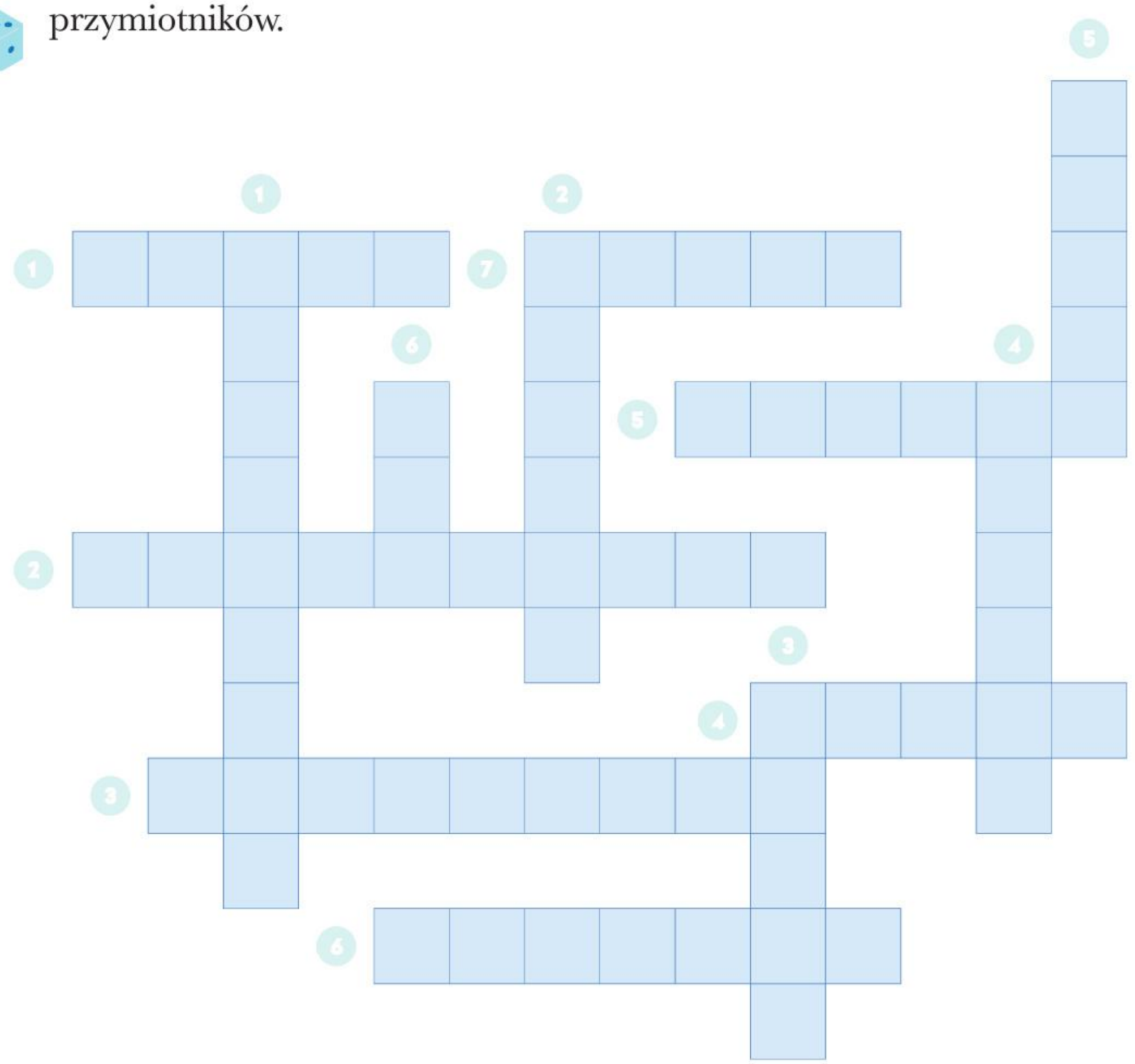

Poziomo:
1. wąski
2. słoneczny
3. wiosenny
4. luźny
5. szybki
6. brzydki
7. dziki

Pionowo:
1. szykowny
2. dobry
3. lekki
4. kwaśny
5. późny
6. zły

**6** Napisz, od jakich przymiotników zostały utworzone poniższe przysłówki.

| wysoko | zielono | wybornie | stale |
|---|---|---|---|
| | | | |

**7** Opisz w 2–3 zdaniach, jak wygląda twój poranek: co robisz, gdy wstaniesz, co jesz, gdzie wychodzisz. Użyj w wypowiedzi przysłówków, np. *Wstaję wcześnie, bo już o 7...*

**8** Połącz ze sobą przysłówki o przeciwnym znaczeniu.

| | |
|---|---|
| wesoło | biednie |
| ładnie | miękko |
| twardo | smutno |
| bogato | brzydko |
| słabo | krótko |
| długo | silnie |

**9** Dopisz przysłówki o przeciwnym znaczeniu.

| | | | |
|---|---|---|---|
| dobrze | – _____ | późno | – _____ |
| poważnie | – _____ | słonecznie | – _____ |
| lekko | – _____ | sucho | – _____ |
| zimno | – _____ | ładnie | – _____ |
| prosto | – _____ | cicho | – _____ |

**10** Napisz dwa zdania, w których użyjesz z przeczeniem *nie* dwóch przysłówków, wybranych z ćwiczeń 8. i 9.

# Liczebnik

**1** Wykreśl z poziomych lub pionowych rzędów diagramu ukryte liczebniki i zapisz je poniżej. Z niewykreślonych liter odczytaj hasło.

| | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| D | Z | I | E | S | I | Ę | Ć | J |
| S | L | C | Z | T | E | R | Y | E |
| Z | D | W | A | P | I | Ę | Ć | D |
| E | I | T | R | Z | Y | C | Z | E |
| Ś | S | I | E | D | E | M | E | N |
| Ć | D | Z | I | E | W | I | Ę | Ć |
| O | S | I | E | M | B | N | I | K |

**2** Odczytaj liczebniki i zapisz je zgodnie z pytaniami.

| **10** | **15** |
|---|---|
| Ile? – _____ | Ile? – _____ |
| Który? – _____ | Który? – _____ |
| **30** | **100** |
| Ile? – _____ | Ile? – _____ |
| Który? – _____ | Który? – _____ |

**3** Uzupełnij zdania, wpisując słownie odpowiednie liczebniki.

- Nasza klasa zajęła _____ (3) miejsce w szkolnej olimpiadzie.
- Marcin przyjaźni się z _____ (2) starszymi kolegami.
- W piątkowe popołudnie można obejrzeć w kinie aż _____ (7) filmów.
- Muszę jeszcze rozwiązać _____ (4) zadania z matematyki.

**4** Napisz słownie liczebniki główne i porządkowe.

| główny (ile?) | porządkowy (który z kolei?) |
|---|---|
| 2 | |
| 8 | |
| 1 | |
| 60 | |
| 500 | |

**5** Do podanych liczebników dopisz dowolne rzeczowniki.

trzy _____ dziewięciu _____

dwudzieste _____ pięćdziesiąte _____

**6** Podane liczebniki wpisz do odpowiedniej rubryki.

| | | |
|---|---|---|
| piąte | sto jeden | trzynasty |
| czterdziesta | sześć | dziewięćdziesiąt |

| Liczebniki główne | Liczebniki porządkowe |
|---|---|
| | |

7 Wpisz brakujące formy odmiany liczebników z rzeczownikami.

| | | |
|---|---|---|
| M. | dwaj chłopcy _____ | |
| D. | _____ | dziesięciu kwiatów |
| C. | _____ | _____ |
| B. | _____ | _____ |
| N. | _____ | dziesięcioma kwiatami |
| Ms. | _____ | _____ |
| W. | _____ | _____ |

8 Wypisz liczebniki porządkowe i główne zaczynające się od podanych liter.

C

D

J

O/Ó

S

T

# Zaimek

**1** Przeczytaj wypowiedzi postaci na obrazkach. Napisz, co jest konieczne, aby je zrozumieć.

**2** Napisz zaimki utworzone z liter podanych w ramkach.

| mjao | noa | tma | oon |
|---|---|---|---|

| twjó | nsza | szaw |
|---|---|---|

**3** Połącz każdy z zaimków z jego innymi formami.

| ja | my | oni | ty |
|---|---|---|---|

mnie nas ich ciebie mi tobie nich tobą mną ci

**4** Napisz dwa zdania z różnymi formami zaimków *one* lub *wy*.

_____

_____

**5** Wpisz w puste miejsca poprawne formy zaimków z nawiasów.

- Zawsze mogę na (ty) _____ polegać.
- Daj (ja) _____ ten długopis.
- Zwróć (ona) _____ natychmiast książkę.
- Liczymy na (oni) _____ cały czas.
- Nie śmiejcie się z (oni) _____.

**6** Uzupełnij zdania odpowiednimi zaimkami.

Wczoraj zrobiłem ciekawe zdjęcie. Widać na _____ słońce przebijające się przez chmury. Tylko _____ zasłaniają szczyt górski. Na _____ tle widać dziwny obiekt. Przypomina _____ zniekształcony samolot. To niesamowite, że udało _____ się wyjąć aparat w _____ chwili!

**7** W poniższym fragmencie podkreśl zaimki.

A teraz ojciec idzie na górę po jabłka i orzechy. Słychać go długo, jak chodzi tam i myszkuje, a nam serca się tłuką, gdy myślimy o ciemnych i zimnych czeluściach poddasza, o jego nieprzebrodzonych wertepach. [...] Późno wieczorem matka odnosiła tace ze słodyczami do salonu i przykrywała je serwetą.

Maria Dąbrowska, *Boże Narodzenie*

http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/dabrowska-boze-narodzenie, CC BY-SA 3.0

**8** Zapisz po trzy przykłady odpowiednich zaimków.

| Rzeczowne | Przymiotne | Przysłowne | Liczebne |
|---|---|---|---|
| | | | |

# Przyimek

**1** Napisz przyimki o przeciwnym znaczeniu.

NAD PRZED ZA OD

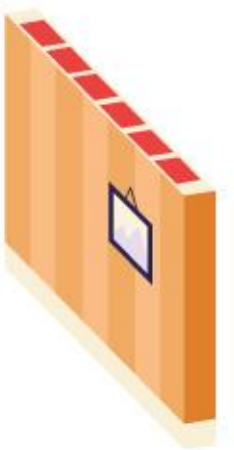

_____ _____ _____ _____

**2** Zapisz przyimki w kolejności alfabetycznej.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| z | do | od | nad | wskutek |
| pod | dla | po | za | podczas |

_____

_____

**3** W podanych wyrazach ukryły się przyimki. Odnajdź je i napisz.

DOM ODDAM ZARAZ PODAM WESELE

_____ _____ _____ _____ _____

**4** Dopisz rzeczowniki tak, aby powstały wyrażenia zgodne z opisem.

| Określenie czasu | Określenie miejsca | Określenie celu |
|---|---|---|
| kiedy? ile czasu? | gdzie? dokąd? | po co? |
| przed _____ | spoza _____ | po _____ |
| za _____ | nad _____ | na _____ |

5 Skreśl wszystkie litery L, U, D; odczytaj i zapisz hasło.

**WLYLRUDALŻDEUNLIDELPDRUZLDYUILMDKUOUWLE**

_____

_____

6 W podanych zdaniach podkreśl przyimki.

Nasza pani od polskiego wymyśliła nam na dziś specjalne zadanie – poszukiwanie oznak jesieni. Wyszliśmy na spacer. Każdy z nas miał znaleźć coś, co świadczyłoby o tym, że jesień już do nas przyszła. Chodziliśmy po boisku szkolnym przez kilkanaście minut. Nagle zaczęło mżyć i musieliśmy się skryć pod dachem. Chcieliśmy wrócić na boisko, bo ktoś szepnął, że chyba widział tam osobę podobną do jesieni. Z powodu nasilającego się deszczu musieliśmy jednak wrócić do szkoły. Zadania specjalnego nie wykonaliśmy, ale jestem przekonany, że ten ktoś, kto szeptał, miał rację. Jesień na pewno przechodziła przez boisko. Może poszukamy jej, kiedy słońce znów wyjrzy zza chmur.

7 Uzupełnij zdania odpowiednimi przyimkami.

- _____ wejściem _____ szkoły czekała na mnie Jagoda.
- Odwróciła się i zobaczyła, że _____ chodniku siedział mały pies.
- Adam nie przyszedł _____ mnie _____ powodu przeziębienia.

8 Napisz krótki opis klasy, w której się uczysz. Użyj różnych przyimków.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

# Spójnik

**1** Wpisz spójniki do krzyżówki. Odgadnij zasadę wpisywania.

i | czy | że | jeżeli

chociaż | albo | czyli

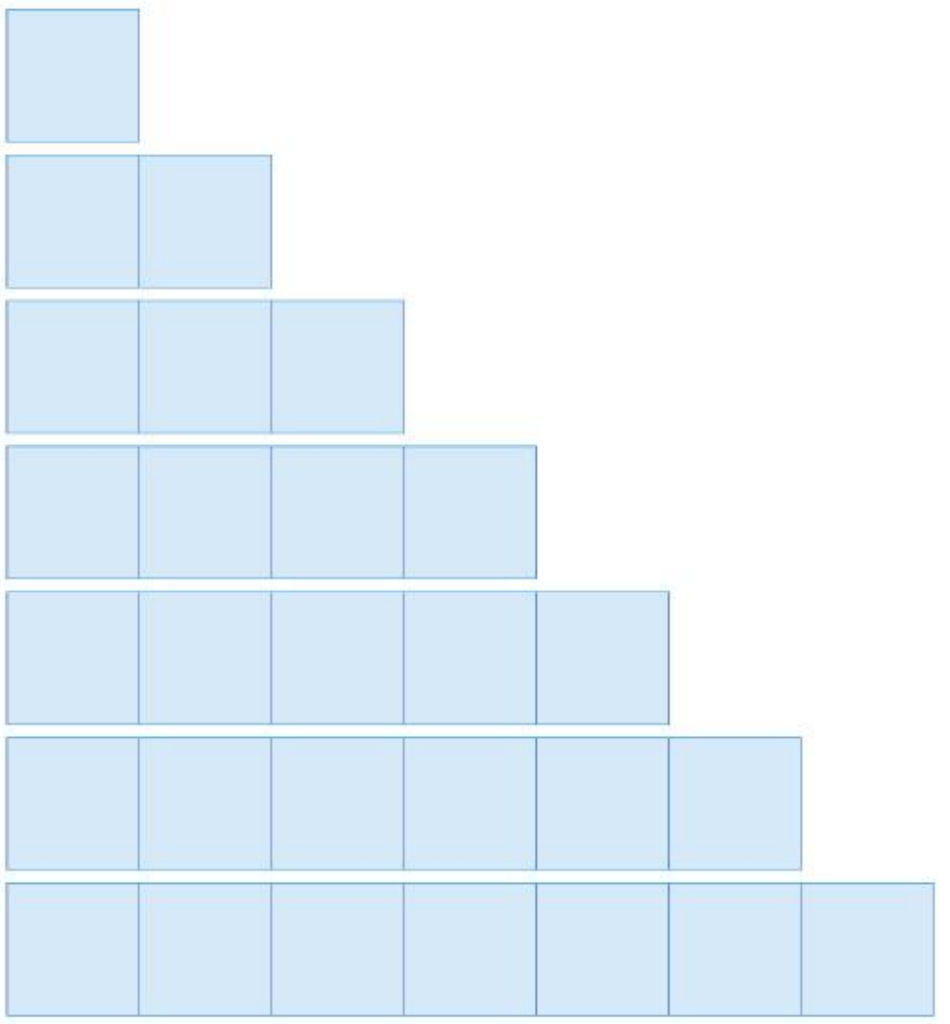

**2** Ktoś pomieszał przyimki i spójniki. Odnajdź je i wpisz do właściwej rubryki.

| Przyimki | Spójniki |
|---|---|
| | |

z ale do ponieważ od że nad
albo wskutek aby lecz pod więc

**3** Wpisz do tekstu brakujące spójniki lub przyimki.

Wzięła świecę stojącą _____ łóżku i cicho wyszła _____ pokoju. Korytarz był długi _____ ciemny, _____ Mary zbyt była podniecona, by na to zwrócić uwagę. Myślała, _____ odnajdzie drogę, _____ przejść musi, _____ odnaleźć ów krótki korytarzyk z zakrytymi dywanem drzwiami, _____ które pani Medlock weszła tego dnia, gdy Mary zabłądziła. Płacz dochodził z tego właśnie pasażu. Szła zatem _____ siebie z migającym swym słabym światełkiem, wyczuwając raczej właściwą drogę, _____ serce jej biło tak głośno, że zdawało jej się, że słyszy jego uderzenia. Oddalony płacz trwał _____ wiódł ją. Czasami ustawał _____ chwilkę, po czym znów się rozpoczynał. Czy tutaj miała zawrócić? Zatrzymała się _____ popatrzyła. Tak, to tutaj. Teraz przez ten korytarz, potem na lewo, potem dwa szerokie stopnie, potem znów _____ prawo. Tak, oto znalazła drzwi _____ dywanem.

F.H. Burnett, *Tajemniczy ogród*, tłum. J. Włodarkiewiczowa
http://www.wolnelektury.pl/katalog/lektura/tajemniczy-ogrod, CC BY-SA 3.0

**4** Ułóż zdania złożone z podanymi spójnikami.

_____ , więc _____ .

_____ lub _____ .

_____ , ale _____ .

_____ i _____ .

_____ , ponieważ _____ .

**5** Wpisz brakujące przecinki w odpowiednie miejsca.

Nie wiedziałem że należy kupić bilet przed wejściem do kina.
Kolejka była długa ale widzów szybko wpuszczano.
Zająłem miejsce z przodu choć wolałem siedzieć wyżej.
Zaczął się seans więc już nic nie zmieniałem.
Następnym razem przyjdę wcześniej aby mieć lepsze miejsce.

# Sprawdź się!

Przeczytaj tekst, a następnie wykonaj polecenia. Przyznaj sobie punkty.

Serdecznie zapraszamy do fascynującego świata literatury. Drzwi do niego szeroko otworzy Ci książka, którą trzymasz w rękach. Znajdziesz w niej komiksy, ciekawostki, a przede wszystkim bogactwo niezwykłych opowieści – wzruszających, zabawnych, czasem przerażających – które zilustrowaliśmy dla Ciebie barwnymi zdjęciami i rysunkami.

Pamiętaj, kto trafi do świata książek, przeżyje moc niezapomnianych wrażeń.

**1** Początkowe zdanie w tekście zaczyna się czasownikiem w

a. pierwszej osobie liczby pojedynczej.
b. drugiej osobie liczby pojedynczej.
c. pierwszej osobie liczby mnogiej.
d. drugiej osobie liczby mnogiej.

/ 2 punkty

**2** Wypisz z podkreślonego fragmentu wszystkie czasowniki.

_____

_____

/ 2 punkty

**3** Napisz wskazane formy czasowników.

a. czas teraźniejszy

- iść – (1. os., lp.) ja _____
- rozumieć – (3. os., lm., r. mos.) oni _____

b. czas przeszły

- kopnąć – (3. os., lp., r. nmos.) ona _____
- ciąć – (3. os., lm., r. mos.) oni _____

/ 1 punkt

**4** Określ rodzaj podanych rzeczowników.

żółtko _____ tchórz _____ burza _____

jedzenie _____ lwica _____ lato _____

wół _____ pogoda _____ koc _____

[ ] / 1 punkt

**5** Z tekstu zamieszczonego powyżej wybierz rzeczownik i odmień go przez przypadki w lp. i lm.

| | Liczba pojedyncza | Liczba mnoga |
|---|---|---|
| M. | | |
| D. | | |
| C. | | |
| B. | | |
| N. | | |
| Ms. | | |
| W. | | |

[ ] / 2 punkty

**6** Rozwiń zdania. Wpisz w puste miejsca odpowiednie przymiotniki i przysłówki.

_____ łasuch _____ zjadł _____ czekoladę.

_____ niezdara _____ zbił _____ talerz.

_____ kot _____ gonił _____ mysz.

_____ uczniowie _____ są _____ przygotowani.

[ ] / 2 punkty

**7** Wpisz w puste miejsca odpowiednie przyimki.

tort _____ czekolady

ochota _____ kakao

siedzieć _____ łóżkiem

wyjść _____ dwór

[ ] / 2 punkty

**8** Wypisz z tekstu

czasownik _____

rzeczownik _____

przymiotnik _____

przyimek _____

zaimek _____

przysłówek _____

[ ] / 2 punkty

**9** Zapisz słownie cyfry, oznaczające kolejność przybycia poszczególnych osób na metę wyścigu.

a. Ania była 3. _____

b. Marek był 21. _____

c. Maciek był 10. _____

[ ] / 1 punkt

**10** Podaj po dwa przykłady podanych liczebników. Zapisz je słownie.

- liczebniki główne _____
- liczebniki porządkowe _____

[ ] / 1 punkt

**11** Podkreśl spójniki w zdaniach.

W wyścigu wzięli udział uczniowie dwóch szkół – naszej oraz położonej na drugim końcu miasta. Zmagania były zażarte i długo nikt nie mógł osiągnąć przewagi, jednak najlepszy okazał się biegacz gości, który w końcu wyprzedził wszystkich. Otrzymał puchar i dyplom. Mój kolega Tomek zajął drugie miejsce, więc również on zasłużył na dyplom i gratulacje.

[ ] / 2 punkty

Policz, ile punktów udało ci się zdobyć. Uzyskany wynik zapisz w tabeli na przedostatniej stronie zeszytu ćwiczeń.

# Zdanie, równoważnik zdania, wypowiedzenie

1 Przeczytaj wypowiedzi postaci. Napisz **R**, gdy wypowiedzenie uznasz za równoważnik. Napisz **Z**, gdy uznasz je za zdanie.

2 Wybierz z ilustracji w ćw. 1

a. równoważnik zdania i zamień na zdanie: _____

b. zdanie i zamień na równoważnik: _____

3 Połącz podane sformułowania tak, aby powstały trzy zdania, a następnie zapisz je poniżej.

| | | |
|---|---|---|
| Pod choinką leżały przy świątecznym stole. | piękne prezenty. Dzieci czekały | Cała rodzina siedziała na wigilię od rana. |

_____

_____

_____

**4** Nazwij poniższe typy zdań (oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe).

a. Daj mi mój prezent. – _____

b. Kiedy będzie wigilia? – _____

c. Idziemy do domu. – _____

d. Uwaga, piłka! – _____

e. Chodźcie tu szybko. – _____

**5** Zapisz następujące typy zdań z czasownikiem *czytać*: oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe.

_____

_____

_____

_____

**6** Napisz podane wypowiedzenia tak, aby stały się one wykrzyknikowe.

a. Jaką książkę kupiłeś? _____

b. Jedź jutro do babci. _____

c. Mam szczęście, wygrałam. _____

**7** Napisz, co oznaczają te znaki drogowe.

_____ _____ _____

**8** Przeczytaj plan wydarzeń zamieszczony na następnej stronie. Napisz według niego opowiadanie tak, aby zamienić równoważniki na zdania.

1. Wyjście do sklepu.
2. Starszy pan w kolejce.
3. Pomoc w niesieniu zakupów.
4. Powrót do domu.
5. Pomoc mamie przy ubieraniu choinki.

# Podmiot, orzeczenie, zdanie rozwinięte i zdanie nierozwinięte

**1** Przeczytaj wypowiedzi komentatora. Podkreśl podmiot linią pojedynczą, a orzeczenie – podwójną.

**2** Połącz ze sobą wyrazy – podmiot i orzeczenie, z których zbudujesz zdania nierozwinięte.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Narciarz | Zawodniczka | Skoczkowie | Dzieci |
| przewróciła się. | zwyciężyli. | kibicowały. | zjechał. |

**3** Uzupełnij zdania

a. podmiotem

- _____ jechała zbyt szybko.
- _____ skoczył blisko.
- _____ byli wczoraj na zawodach sportowych.

b. orzeczeniem (może wystąpić z innymi wyrazami)

- Kibice _____ .
- Dzieci _____ .
- Kacper _____ .

**4** Do podanych rzeczowników i czasowników dopisz po dwa określenia zgodnie z pytaniami.

**narciarz**

jaki? _____ skąd? _____

**dzieci**

jakie? _____ czyje? _____

**sanki**

jakie? _____ czyje? _____

**zawodnicy**

jacy? _____ jacy? _____

**jechał**

jak? _____ kiedy? _____

**kibicowały**

jak? _____ komu? _____

**jechały**

jak? _____ którędy? _____

**spotkali się**

kiedy? _____ z kim? _____

**wyprzedził**

gdzie? _____ kogo? _____

**konkurenci**

czyi? _____ jacy? _____

**zjawisko**

jakie? _____ jakie? _____

**przyjadą**

kiedy? _____ czym? _____

**5** Podane określenia połącz liniami z podmiotem lub z orzeczeniem.

| dom | stoi | dziennikarka | przeprowadza |
|---|---|---|---|
| | | | |

| dociekliwa | od roku | z drewna | na górze | niski | wywiad | telewizyjna |
|---|---|---|---|---|---|---|

**6** Uzupełnij puste miejsca odpowiednimi wyrazami i napisz pełne zdania w liniach.

podmiot

**siostra**
kto?

_____ _____
jaka? czyja?

orzeczenie

_____
co robi?

_____
gdzie?

_____

_____

podmiot

_____
kto?

_____
jaki?

orzeczenie

**upadł**
co zrobił?

_____ _____
gdzie? jak?

_____

_____

podmiot

_____
kto?

_____
jaki?

orzeczenie

**wygrali**
co zrobili?

_____ _____
gdzie? z kim?

_____

_____

podmiot

**konie**
co?

_____
jakie?

orzeczenie

_____
co robią?

_____ _____
jak? z kim?

_____

_____

7 Rozwiń poniższe zdania określeniami podmiotu i orzeczenia.

- Piłkarze grają.

- Śnieg pada.

- Tata pracuje.

- Mama czyta.

- Alicja rysuje.

- Adam je.

- Lekcje trwają.

8 Ułóż zdania rozwinięte, które będą zawierać dowolne podmiot i orzeczenie.

a. zdanie oznajmujące

b. zdanie pytające

c. zdanie rozkazujące

# Zdanie pojedyncze, zdanie złożone

**1** Połącz ramki liniami tak, aby powstały sensowne zdania.

| | | |
|---|---|---|
| Pójdziemy do zoo, | aby | dobrze się czuły. |
| W zoo zwierzęta muszą być zadbane, | gdy | wiele zwierząt przebywa w ukryciu. |
| Nastała zima, | więc | będzie ładna pogoda. |

Skreśl błędne wyrazy w poniższym stwierdzeniu.
Utworzone zdania to zdania pojedyncze/złożone, ponieważ są w nich co najmniej dwa/trzy orzeczenia.

**2** Dokończ poniższe zdania złożone.

- Weronika je kanapkę, którą _____ .
- Adam rozmawia o tym, że _____ .
- Samochód odjechał, gdy _____ .
- Chłopcy słuchali muzyki i _____ .
- Dziecko uspokoiło się, gdy _____ .

**3** Ułóż zdania złożone według podanych schematów.

_____ , więc _____ .

_____ , ale _____ .

_____ i _____ .

_____ czy _____ ?

**4** Ułóż z podanymi czasownikami zdania pojedyncze lub złożone. Zamień bezokolicznik na formę osobową (np. liczyć – liczył).

zdanie pojedyncze

(bawić się)

zdanie pojedyncze

(opowiadać)

zdanie pojedyncze

(cieszyć się)

zdanie złożone

i

(przestraszyć się, krzyczeć)

zdanie złożone

(spacerować, podziwiać)

zdanie złożone

(martwić się, uciekać)

**5** Napisz po cztery przykładowe zdania pojedyncze i złożone. Podkreśl w nich orzeczenia.

**6** Wskaż, które zdania są pojedyncze (P), a które – złożone (Z). Podkreśl podmioty linią pojedynczą, a orzeczenia – podwójną.

Był ładny dzień (__). Mama Anety poszła na pocztę odebrać korespondencję (__). Na miejscu okazało się jednak, że nie było dla niej ani paczki, ani listu (__). Mama Anety, która jest zazwyczaj spokojną osobą, bardzo się zdenerwowała (__). Okazało się bowiem, że specjalnie zwolniła się z pracy, żeby odebrać przesyłkę (__). Pani na poczcie jakoś udobruchała mamę Anety (__). Listonosz, który zostawił zawiadomienie, był bardzo skruszony (__). Pomylił adresy (__). Wytłumaczył, że tamtego dnia, kiedy wrzucił do skrzynki awizo, źle się czuł (__). Wiedział, że coś pójdzie nie tak (__). Od rana bolała go głowa (__). Mama Anety zrobiła tylko niezadowoloną minę i wyszła z urzędu (__).

**7** Zamień zdania pojedyncze na złożone, a złożone – na pojedyncze.
Wzór: *Wróciłem do domu po północy. – zdanie pojedyncze*
*Wróciłem do domu, kiedy minęła północ. – zdanie złożone*

- Rozebrał się dopiero, gdy zjadł kolację.

_____

- Uważaj podczas karmienia zwierząt.

_____

- Gdy zakręcił kurek, woda przestała lecieć z kranu.

_____

- Nie podchodź do nieznanych psów.

_____

- W razie niebezpieczeństwa uciekaj.

_____

- Zanim zaczniesz jeść obiad, umyj ręce.

_____

# Sprawdź się!

Przeczytaj tekst, a następnie wykonaj polecenia. Przyznaj sobie punkty.

**Żel do usuwania kamienia i rdzy**
Skutecznie usuwa: kamień, rdzę, tłuste plamy oraz wszelkie zacieki. Nadaje się do mycia powierzchni stalowych, glazury, szkła i plastiku. Po zastosowaniu żelu powierzchnie są czyste i nie ma na nich bakterii. Sposób użycia: Nanieść bezpośrednio na czyszczone powierzchnie. Przetrzeć gąbką lub ściereczką. W razie mocnych zabrudzeń pozostawić na 10 minut. Następnie dokładnie spłukać ciepłą wodą i wytrzeć do sucha. **Nie używaj po 12. 12. 2020 r.**

1 Wypisz z tekstu
a. równoważnik zdania: _____
b. zdanie oznajmujące: _____
c. zdanie rozkazujące: _____

[ ] / 2 punkty

2 Pierwsze zdanie tekstu jest
a. rozwinięte.
b. nierozwinięte.

[ ] / 1 punkt

3 Ułóż odpowiednie zdania z podanych elementów. Zmień formy niektórych wyrazów.
a. zdanie pojedyncze: w, czystość, zapewnić, Żel, łazienka, na, długo

_____

b. zdanie złożone: zwalczać, kamień, rdza, Żel, ponieważ, zapewniać, czystość, i

_____

[ ] / 2 punkty

**4** Uzupełnij zdanie.

W zdaniu pojedynczym jest _____ , natomiast w zdaniu złożonym są co najmniej dwa _____ .

/ 1 punkt

**5** Podane zdania połącz odpowiednim spójnikiem w zdanie złożone. Usuń powtarzające się wyrazy.

Ola dostała na urodziny psa. Ola od dawna marzyła o psie.

_____

/ 1 punkt

**6** Przeczytaj poniższe zdanie, a następnie wykonaj podane polecenia.

*Osoba chora na ospę wietrzną jest źródłem zakażenia.*

a. Jest to zdanie pojedyncze/zdanie złożone (skreśl błędny wyraz).

b. Określeniem wyrazu *ospa* jest _____ (uzupełnij lukę).

c. Liczba mnoga wyrazu, który jest podmiotem zdania, to _____ (uzupełnij lukę).

/ 2 punkty

**7** Do podanych wyrazów dopisz po dwa określenia.

- leczyć (jak?) _____ , _____
- lekarz (jaki?) _____ , _____

/ 1 punkt

**8** Napisz dwa zdania pytające oraz dwa rozkazujące.

_____

_____

_____

_____

/ 1 punkt

**9** Podkreśl podmiot linią pojedynczą, a orzeczenie – podwójną.

a. Mój starszy brat świetnie się uczy.
b. Od wczoraj nie przychodzą tu ludzie.

/ 1 punkt

**10** Rozwiń zdanie – dopisz jedno określenie do podmiotu i dwa określenia do orzeczenia.

- Kolega czyta.

_____

/ 2 punkty

**11** Napisz

a. zdanie pojedyncze z czasownikiem *umieć*:

_____

b. zdanie złożone z przynajmniej jednym czasownikiem z grupy: *iść*, *liczyć*, *lubić*, *mieć*:

_____

/ 2 punkty

**12** Podane zdanie rozwinięte skróć do zdania zawierającego tylko podmiot i orzeczenie.
*Znakomita kucharka z Krakowa gotuje wspaniałą zupę pieczarkową.*

_____

/ 2 punkty

Policz, ile punktów udało ci się zdobyć. Uzyskany wynik zapisz w tabeli na przedostatniej stronie zeszytu ćwiczeń.

# Głoski i litery

**1** Wpisz brakujące litery polskiego alfabetu.

a, ą, ___, c, ć, ___, e, ę, ___, g, ___, i, j, ___, l, ł, m, ___, ń, ___, ó, p, r, ___, ś, t, ___, w, y, ___, ź, ż

**2** Odczytaj ukryte wyrazy i napisz je w kolejności alfabetycznej.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| LDOY | MISEIK | LLAKA | PIKŁA | ZBĘY |
| ___ | ___ | ___ | ___ | ___ |
| HKA | BLÓ | CEAN | ŁAKWA | FABRA |
| ___ | ___ | ___ | ___ | ___ |

**3** Odczytaj głośno podane wyrazy. Połącz linią litery oznaczające głoski z odpowiednią nazwą kategorii.

| KORA | RUMAK | PALEC | ZIMOWY |
|---|---|---|---|
| ___ | ___ | ___ | ___ |

| SAMOGŁOSKA | SPÓŁGŁOSKA |
|---|---|
| ___ | ___ |

**4** Napisz wyraz, który

a. zaczyna się spółgłoską: ___

b. zaczyna się samogłoską: ___

c. kończy się spółgłoską: ___

d. kończy się samogłoską: ___

e. zaczyna się i kończy samogłoskami: ___

f. zaczyna się i kończy spółgłoskami: ___

**5** Podziel wyrazy na litery i na głoski, następnie uzupełnij tabelę.

| | Litery | Liczba liter | Głoski | Liczba głosek |
|---|---|---|---|---|
| szczur | s-z-c-z-u-r | 6 | sz-cz-u-r | 4 |
| korzeń | | | | |
| szczypać | | | | |
| chyba | | | | |
| konik | | | | |
| jarzyny | | | | |
| szczwany | | | | |
| bukszpan | | | | |
| grzeczny | | | | |
| dżdżysty | | | | |
| brzeszczot | | | | |

**6** W podanych wyrazach zmień jedną głoskę tak, aby powstały nowe wyrazy.
Wzór: *kosa – koza*.

a. wymień samogłoskę:

pora – _____ kura – _____

dam – _____ rok – _____

duma – _____ fika – _____

b. wymień spółgłoskę:

kołek – _____ moda – _____

pić – _____ myć – _____

karta – _____ otok – _____

# Inna pisownia, inna wymowa

**1** Co przedstawiają te obrazki? Powiedz, a potem zakreśl literę, którą należy napisać na końcu wyrazu.

G – K

B – P

Ż – SZ

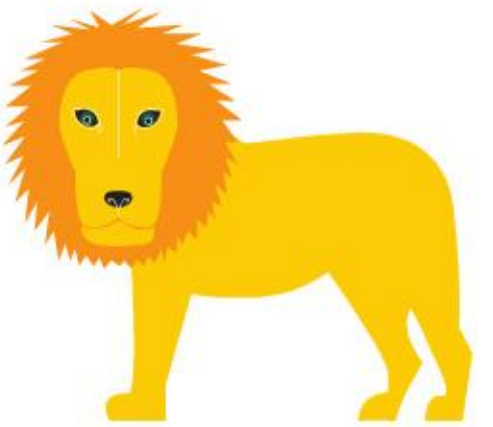

W – F

**2** Wpisz brakujące litery w podanych parach wyrazów.

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| ró__ | oranża__ka | kła__ka | twa__ | śru__ka | tru__ |
| rowek | oranżada | kładę | twarzowy | śruba | trudzić się |

**3** Napisz wyrazy, którymi uzasadnisz pisownię zaznaczonych liter.

Rzeszó**w** – w _____

przó**d** – na _____

Kraków – w _____

zje**dz** – oni _____

obu**dź** – zaraz cię _____

przyje**dź** – teraz _____

piłka**rz** – dwaj _____

krze**w** – na _____

**4** Dopisz do podanych rzeczowników w mianowniku formy dopełniacza.
Wzór: *róża – nie ma róż.*

a. burze – nie ma _____

b. kozy – _____

c. trawy – _____

**5** Podaj własne przykłady wyrazów, którymi zilustrujesz poniższe opisy.

| | | | |
|---|---|---|---|
| | słyszę *t* | piszę *d* | bo _____ |
| | słyszę *p* | piszę *b* | bo _____ |
| | słyszę *k* | piszę *g* | bo _____ |
| | słyszę *f* | piszę *w* | bo _____ |

**6** Podkreśl zielonym kolorem wyrazy, w których *i* zmiękcza spółgłoskę i jest samodzielną głoską, a niebieskim – te, w których *i* tylko zmiękcza spółgłoskę.

migać dłonie kieszeń kotlina nikt biegać

A jak podkreślisz wyraz *linia*?

**7** Dopisz takie części, aby powstały wyrazy, w których

a. *i* będzie oznaczała wyłącznie głoskę, usłyszysz ją:

mi _____ ki _____ ni _____

b. *i* będzie oznaczała miękkość spółgłoski:

mi _____ ki _____ ni _____

**8** Napisz zdania tak, aby pokazać różnicę między wyrazami w parze.

miedź – mieć

_____

_____

siedź – sieć

_____

_____

# Sprawdź się!

Wykonaj zadania i przyznaj sobie punkty.

**1** Opracuj głoskowo-literową tabelę.

| Wyraz | Podział na litery | Liczba liter | Podział na głoski | Liczba głosek |
|---|---|---|---|---|
| szaleć | | | | |
| nieść | | | | |
| czekać | | | | |
| błyszczeć | | | | |
| rozstrzał | | | | |
| szczęście | | | | |

/ 3 punkty

**2** Napisz litery, których brakuje w podanym alfabecie.

A, ___, B, C, ___, D, E, ___, F, G, ___, I, J, K, L, ___, M, N, ___, O, ___, P, R, S, ___, T, U, W, Y, Z, ___, Ż

/ 4 punkty

**3** Podkreśl dwiema liniami wyrazy, w których *i* oznacza wyłącznie głoskę, a jedną linią – te, w których *i* tylko informuje o miękkości spółgłoski.

| | | |
|---|---|---|
| kiwać | tonie | kiedy |
| malinka | nic | piecyk |

/ 3 punkty

**4** Z podanych wyrazów wypisz samogłoski i spółgłoski.

| | Samogłoski | Spółgłoski |
|---|---|---|
| koleżanka | | |
| parasolka | | |
| deseczka | | |
| dżdżysty | | |

/ 4 punkty

**5** Policz, a następnie zapisz, ile liter i głosek jest w podanych nazwach miast.

| Warszawa | Przemyśl | Rzeszów | Bydgoszcz |
|---|---|---|---|
| | | | |
| | | | |

| Szczecin | Szczebrzeszyn | Toruń | Muszyna |
|---|---|---|---|
| | | | |

| Olsztyn | Ełk | Szczawnica | Szczekociny |
|---|---|---|---|
| | | | |

/ 4 punkty

Policz, ile punktów udało ci się zdobyć. Uzyskany wynik zapisz w tabeli na przedostatniej stronie zeszytu ćwiczeń.

# Pisownia wyrazów z *rz*

**1** Połącz wyrazy linią w pary tak, by wyjaśnić pisownię *rz*.

| | | | |
|---|---|---|---|
| dobry | gorszy | na kołdrze | wiara |
| kołdra | wierzyć | dobrze | gorzej |

**2** Uzasadnij pisownię podanych wyrazów z *rz* podobnie jak w ćw. 1.

w norze – _____ na morzu – _____

w rurze – _____ o korze – _____

szerzej – _____ w naturze – _____

w porze – _____ chorzy – _____

w chórze – _____ na górze – _____

**3** Wpisz do krzyżówki rzeczowniki, które kończą się na *-arz* i *-erz*.

1. Ten, kto robi stoły.
2. Ten, kto tańczy.
3. Ten, kto stoi na bramce.
4. Ten, kto gra w piłkę.
5. Ten, kto pisze książki.
6. Ten, kto pracuje w mleczarni.

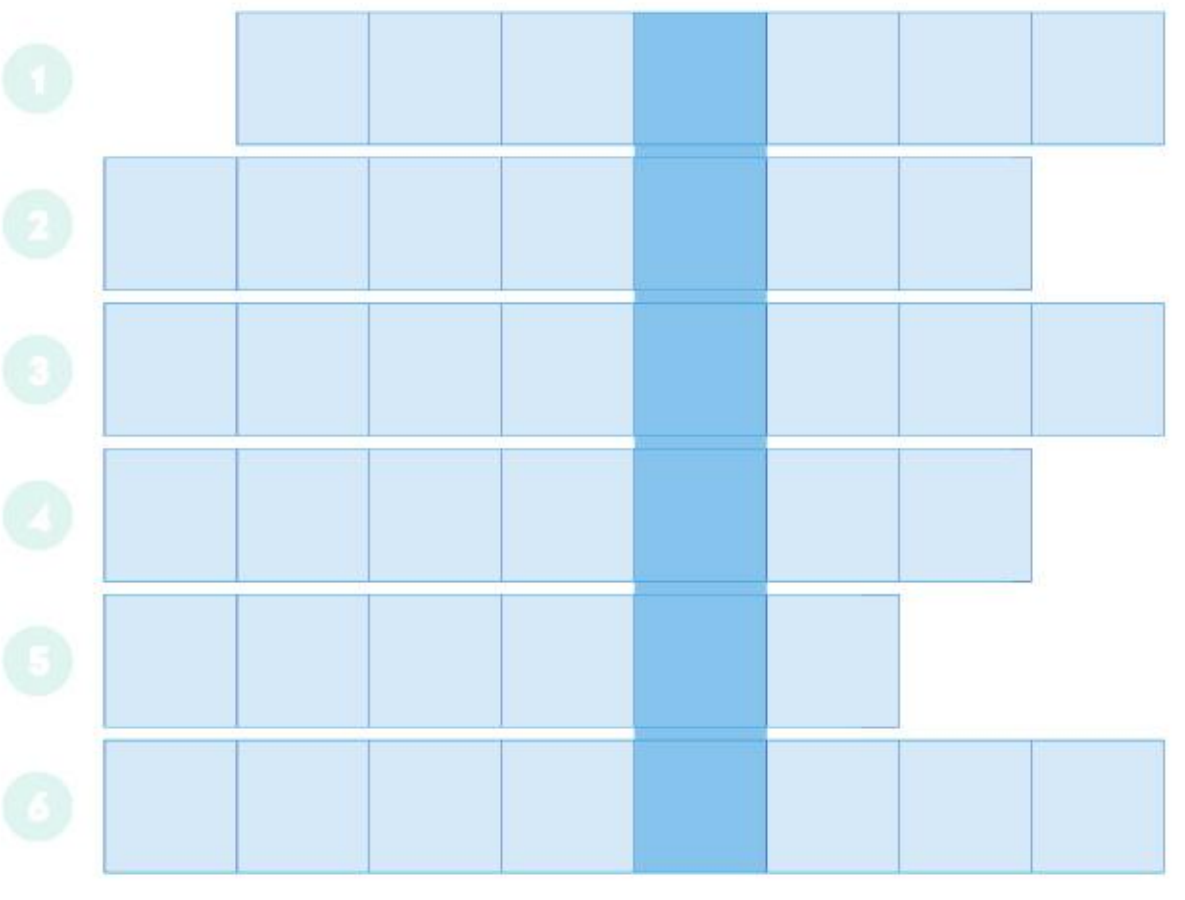


Hasło: _____

**4** Połącz dwuznakiem *sz* litery z dwóch poniższych linii. Następnie zapisz powstałe wyrazy, będące wyjątkami od zasady pisowni *rz* po spółgłoskach.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| K | P | P | ZAW | W |
| | | **SZ** | | |
| TAŁT | CZOŁA | ENICA | E | YSCY |

**5** Odczytaj i napisz wyrazy z *rz* niewymiennym.

wayrzyaw _____ korzśćy _____ oechrz _____ rzebaź _____

**6** Wpisz *rz* w luki, następnie zapisz wyrazy w kolejności alfabetycznej.

___ąd tchó___ odku___yć ja___ębina ja___yć się
___emień po___ądny ___eka ko___yść leka___

_____

_____

**7** Przyporządkuj wyrazy z *rz* do odpowiednich ramek.

| | | | |
|---|---|---|---|
| KRZAK | W WORZE | WIETRZYĆ | GRZYB |
| NARCIARZ | CHORZY | OBDARZYĆ | RZADKI |
| DRZEWA | PRZYPADEK | ROLKARZ | BRZASK |

| *rz* po spółgłosce | *rz* wymienne na *r* | *rz* niewymienne |
|---|---|---|
| | | |

# Pisownia wyrazów z ż

**1** Odczytaj wyrazy z węży i dopisz do nich takie, które uzasadniają pisownię *ż*.

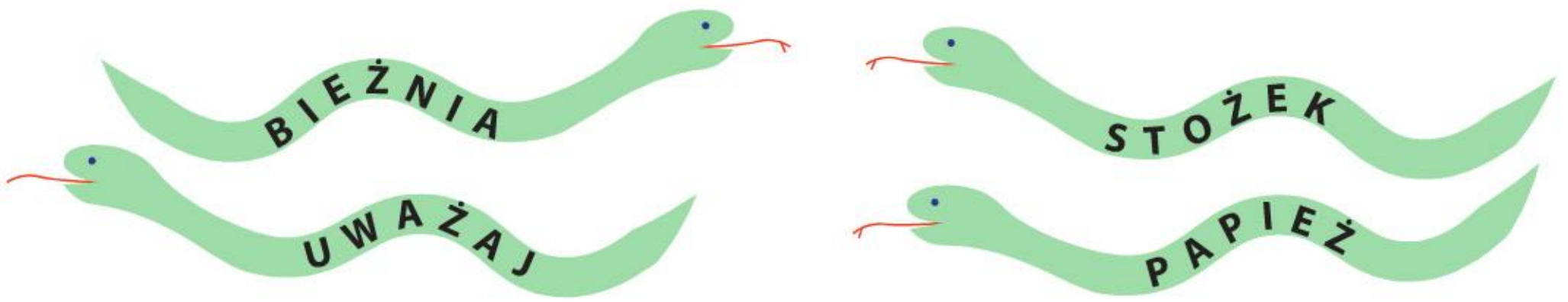


**2** Połącz wyrazy w pary tak, by wyjaśnić pisownię *ż*.

| | | |
|---|---|---|
| gwizdać | śniegowy | nisko |
| najniżej | łodyga | gwiżdżesz |
| potężnie | łodyżki | śnieżny |
| wożę | potęga | wozimy |
| mróz | mrożony | mosiądz |
| drużynowi | mosiężne | druh |

**3** Wpisz do tabeli właściwe formy czasowników.

| | Czas teraźniejszy | | | |
|---|---|---|---|---|
| | ja | ty | on | oni |
| grozić | | | | |
| mazać | | | | |
| jeździć | | | | |

**4** Utwórz i napisz wyrazy odpowiadające na wskazane pytania.

żądło – (co robi?) _____ żarłok – (jaki?) _____

żyto – (jakie?) _____ pożyczka – (co robiła?) _____

**5** Utwórz od podanych wyrazów z *ż* niewymiennym pokrewne rzeczowniki.

| | | | |
|---|---|---|---|
| odzieżowy | _____ | księżycowo | _____ |
| zbożowe | _____ | żartować | _____ |
| żyli | _____ | żebrać | _____ |
| żniwny | _____ | żółtawo | _____ |

**6** Podkreśl wyrazy z *ż* niewymiennym.

| | | |
|---|---|---|
| RÓŻANY | DOROŻKA | FILIŻANKA |
| KSIĄŻKA | WIEŻA | WRÓŻKI |
| BANDAŻ | JEŻYNA | MŁODZIEŻ |
| ŻAR | ŚWIEŻUTKI | WĘŻOWA |
| NOŻYK | MĄŻ | ZŁOŻA |

**7** Podane wyrazy z *ż* napisz w kolejności alfabetycznej. Jeżeli kilka wyrazów zaczyna się na *ż*, weź pod uwagę drugą literę.

- **ż**uraw, stró**ż**, **ż**ubr, **ż**ywopłot, po**ż**yteczne, **ż**eglarz, **ż**yczenie, ró**ż**nokolorowe, wy**ż**ły, **ż**ona, **ż**adne

_____

_____

_____

**8** Uzupełnij tabelę własnymi przykładami wyrazów.

| Wyrazy z *ż* wymiennym | Wyrazy z *ż* niewymiennym | Wyrazy z *rz* wymiennym | Wyrazy z *rz* niewymiennym |
|---|---|---|---|
| | | | |
| | | | |
| | | | |

# Pisownia wyrazów z ó

**1** Połącz linimi w pary wyrazy z tej samej rodziny. Przepisz do zeszytu wyrazy z *ó*.

| | | |
|---|---|---|
| skrócić | osiem | skracać |
| wieźć | sześć | zawracać |
| niósł | szósty | zawrócić |
| ósmy | nieść | wiózł |

Podaj inny przykład takiej pary: _____

**2** Wpisz poprawnie brakujące litery *ó* lub *o*.

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| w__ł | w__r | naw__z | str__j | wyb__r | w__z |
| w__ły | w__ry | naw__zy | str__je | wyb__ry | w__zy |
| br__dka | k__łko | dr__żka | k__zka | no__i | n__żki |
| br__da | k__ło | dr__ga | k__za | n__ż | n__że |
| st__ł | kr__wa | b__ry | st__ły | kr__wka | b__r |

**3** Połącz sylaby z lewej kolumny z cząstką *-ów*. Odczytaj i zapisz nazwy polskich miast.

| | | |
|---|---|---|
| Krak- | | _____ |
| Rzesz- | | _____ |
| Tarn- | ÓW | _____ |
| Jan- | | _____ |
| Stasz- | | _____ |
| Rak- | | _____ |
| Trzebiat- | | _____ |
| Bełchat- | | _____ |
| Głog- | | _____ |

**4** Utwórz i zapisz formy dopełniacza podanych wyrazów.

cukierki garnitury ptaki maki krzaki

_____ _____ _____ _____ _____

**5** Wykreśl co drugą literę z poniższych szeregów. Z pozostałych znaków odczytaj i zapisz wyrazy z *ó*, następnie uzasadnij ich pisownię.

a. MXAZKQÓXWYKQA – _____

b. LZOEKTÓAWQKXA – _____

c. ŻZAQGXLVÓXWQKVA – _____

d. KQRZOCPXLQOYWXKVA – _____

Uzasadnienie:

_____

**6** Podpisz każdy obrazek wyrazem z końcówką *-ówka*.

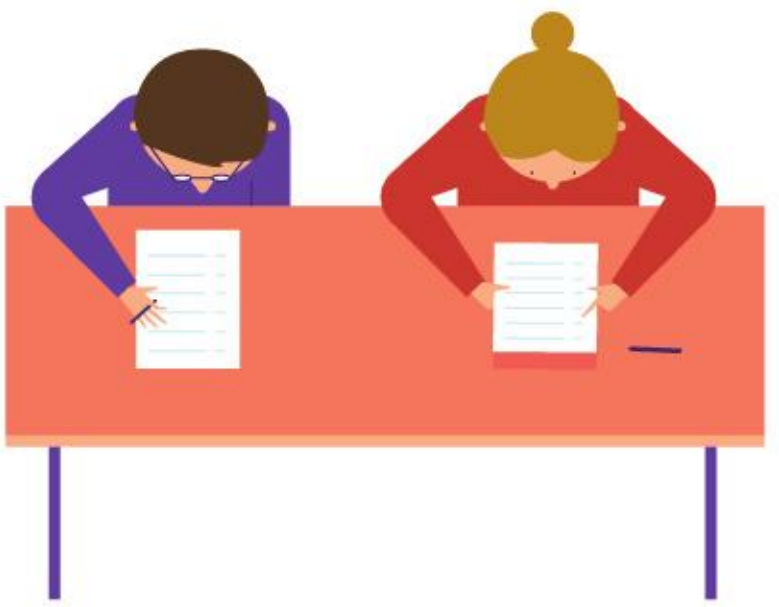

m_____ k_____ w_____

**7** Przestaw sylaby, następnie odczytaj i zapisz wyrazy z *ó* niewymiennym.

ty-żół, ba-wróż, tno-płó, zef-Jó, ba-pró, ny-róż, gól-nie-szcze, czę-ga-włó

_____

_____

_____

_____

**8** Uzupełnij tabelę wyrazami z *ó* zgodnie z nagłówkami rubryk.

| Rzeczownik (kto?/co?) | Czasownik (co robi?) | Przymiotnik (jaka?/jaki?/jakie?) |
|---|---|---|
| król | | |
| | różowi się | |
| | góruje | |
| | | tchórzliwy |

**9** Podaj po dwa przykłady wyrazów, w których

a. *ó* wymienia się na *o*: _____ , _____

b. *ó* występuje w cząstce *-ów*, *-ówka*: _____ , _____

c. *ó* wymienia się na *a* lub *e*: _____ , _____

d. *ó* jest niewymienne: _____ , _____

**10** Wpisz podane wyrazy do właściwej części tabeli.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| chór | makówka | czółno | żarówka | góra |
| słój | skóra | rów | wróbel | parówka |
| włókno | ból | wiewiórka | mój | siódmy |
| późny | żółty | przepiórka | mózg | różowy |
| ogólny | próbka | łamigłówka | rozwój | borówka |
| nabój | spokój | zmiótł | zaniósł | twój |

| Wyrazy z *ó* wymiennym | Wyrazy z *ó* niewymiennym | Wyrazy z końcówką *-ówka* |
|---|---|---|
| | | |

# Pisownia wyrazów z *u*

**1** Odnajdź i zapisz jak najwięcej wyrazów z *u*.

| | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| k | u | l | k | a | x | u | m | u | ł |
| u | l | e | w | a | x | l | u | s | x |
| k | i | x | k | a | p | u | s | t | a |
| u | c | z | u | l | e | n | i | a | m |
| ł | a | k | r | u | k | a | v | d | u |
| k | u | n | a | b | u | t | x | r | l |
| a | d | r | u | t | l | y | x | u | e |
| b | u | t | a | u | t | k | o | k | t |

**2** Połącz podane obrazki z odpowiednimi wyrazami.

zasuwka

skuwka

wsuwka

Uzupełnij zapisy według wzoru: *skuwka, bo skuwać*.

wsuwka, bo _____

zasuwka, bo _____

**3** Połącz odpowiednie cząstki i napisz całe wyrazy.

| | | |
|---|---|---|
| króci- | -uszko | _____ |
| cór- | -uś | _____ |
| tat- | -usia | _____ |
| serd- | -utki | _____ |

**4** Utwórz i napisz wyrazy z podanymi cząstkami.

-utka _____ -unia _____

-uch _____ -uszek _____

**5** Uzupełnij tabelę odpowiednimi formami czasowników.

| Czas teraźniejszy | | | |
|---|---|---|---|
| | 1. os. lp. | 2. os. lm. | 3. os. lm. |
| serwować | | | |
| kolorować | | | |
| próbować | | | |

| Czas teraźniejszy | | | |
|---|---|---|---|
| | 2. os. lp. | 1. os. lm. | 2. os. lm. |
| taranować | | | |
| kupować | | | |
| panować | | | |

**6** Napisz po dwa wyrazy, w których

a. *u* znajduje się na końcu: _____ , _____ .

b. *u* znajduje się w środku: _____ , _____ .

c. *u* znajduje się na początku: _____ , _____ .

# Pisownia wyrazów z *h*

**1** Połącz obrazki z odpowiednimi wyrazami w ramkach.

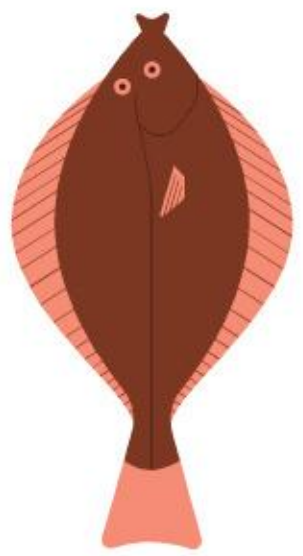

| homar | halibut | harpun | halabarda |
|---|---|---|---|

**2** Uzupełnij tabelę podanymi wyrazami.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| habit | hajduk | hamak | hutnik | herb |
| hydraulik | wehikuł | hortensja | huragan | hiacynt |
| hipopotam | hiena | halny | juhas | harfa |

| Rzeczy | Osoby | Rośliny | Zwierzęta | Zjawiska |
|---|---|---|---|---|
| | | | | |
| | | | | |
| | | | | |

**3** Z podanych sylab utwórz wyrazy i zapisz je poniżej.

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| mo har nia | da o hy | no ho wy ro | nał hej | mor hu | bit ha |

**4** Utwórz i napisz przymiotniki lub nazwy geograficzne. Pamiętaj o pisowni małych i wielkich liter.

Himalaje – _____ _____ – holenderski

Hiszpania – _____ _____ – hawajski

Hrubieszów – _____ _____ – kopenhaski

**5** Podane imiona napisz w kolejności alfabetycznej.

| Hanna | Hipolit | Helena |
|---|---|---|
| Henryk | Hubert | Hilary |

**6** Uzupełnij tabelę.

| Czas teraźniejszy | | | |
|---|---|---|---|
| | ja | ty | on |
| holować | | | |
| huśtać się | | | |
| honorować | | | |

**7** Skorzystaj ze słownika języka polskiego i wyjaśnij znaczenia wyrazów *błahy* i *wahać się*. Napisz zdanie z każdym z nich.

**8** Napisz po trzy wyrazy z *h*

a. na początku: _____, _____, _____.

b. w środku: _____, _____, _____.

c. na końcu: _____, _____, _____.

# Pisownia wyrazów z *ch*

**1** Uzupełnij krzyżówkę podanymi wyrazami z *ch*. Litery w początkowych okienkach, odczytane od góry, utworzą hasło.

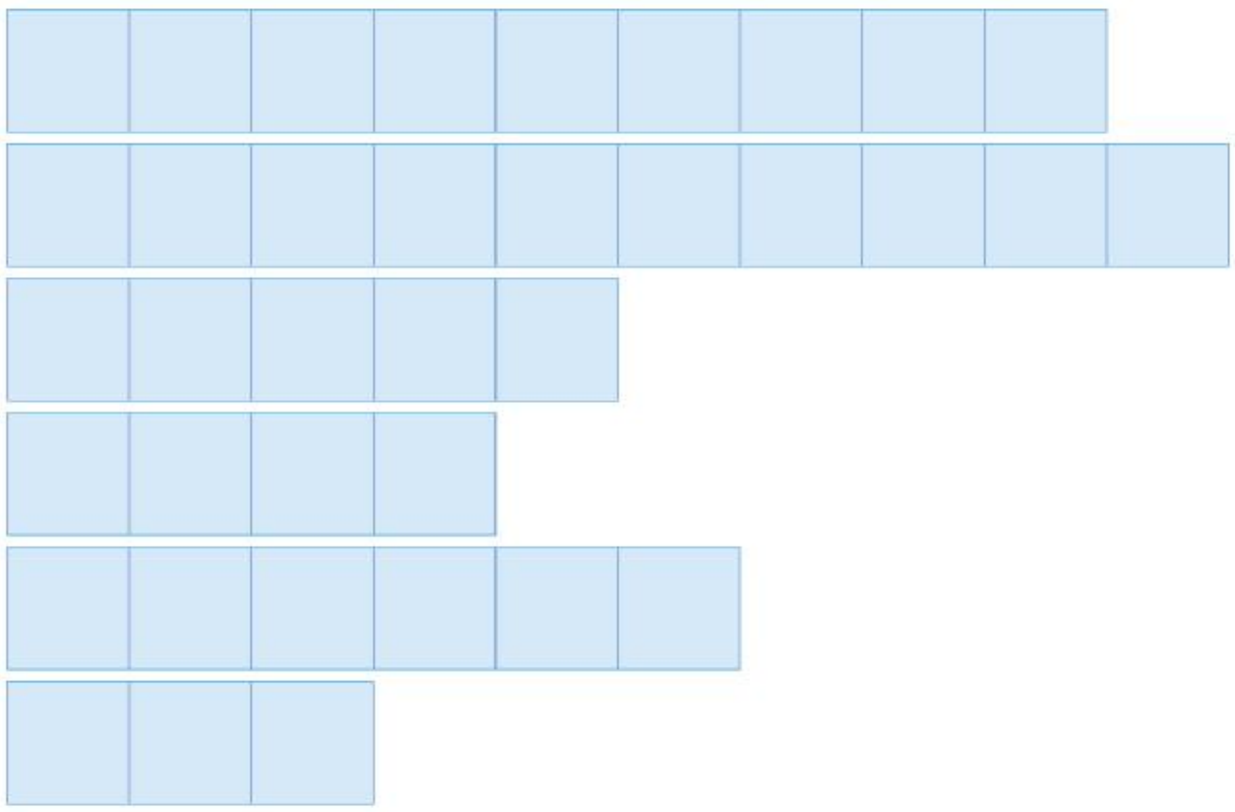

chomiczek ucho rechot hierarchia ach mucha

Hasło: _____

**2** Dopisz brakujące wyrazy tak, by powstały pary wyjaśniające pisownię *ch*.

| | | | |
|---|---|---|---|
| machina | puchowy | _____ | _____ |
| _____ | _____ | kruszyć | zagłuszam |
| prochownia | _____ | Stach | _____ |
| _____ | meszek | _____ | zamaszysty |
| _____ | groch | _____ | _____ |
| straszyć | _____ | suszyć | proszek |

**3** Podkreśl te wyrazy, w których *ch* jest niewymienne.

| | | |
|---|---|---|
| choinka | słuch | brzuch |
| kożuch | chleb | paluch |
| chuchać | maluch | suchość |
| machać | pchać | słuchać |

**4** Napisz wyrazy pokrewne zgodnie ze wskazówkami.

| | | | |
|---|---|---|---|
| chorągiew | chusta | chałupa | chleb |
| chorągiewka | | | |
| chudy | choroba | chwała | chód |
| chudnąć | | | |
| chaber | chuligan | chrzan | orzech |
| chabrowy | | | |

**5** Podane wyrazy z *ch* dopasuj do odpowiednich zapisów w ramkach.

SCHODZIĆ
SCHNĄĆ
SCHUDNĄĆ
W BUTELKACH
CHICHOT

OGŁUCHNĄĆ
BLACHA
STRACHY
GRZECH
SZLOCHAĆ

SCHOWAĆ SIĘ
NA SZNURKACH
W PIWNICACH
ŚMIECH
GRUCHNĄĆ

*ch* na końcu wyrazu

*ch* wymienia się na *sz*

*ch* występuje po *s*

*ch* w środku wyrazu

*ch* niewymienne

CHMURA
SZLACHTA
NACHALNIE
CHOCHOŁ
SCHEMAT

CHRUST
CHWAŁA
CHUCHAĆ
MACHINA
WICHURA

CHRZAN
CHOLESTEROL
PSYCHIKA
CHASZCZE
CHYLIĆ

# Pisownia wyrazów z *ą* i *ę*

**1** Odczytaj i napisz różne formy rzeczowników z *ą*, *ę* i *om*.

**Liczba pojedyncza**

kę-cho-in tą-pus-ka ku-kę-kuł ką-kół-jas

**Liczba mnoga**

nom-je-ży wom-rzy-wa kom-rzod-kiew czy-dziew-nom

**2** Od podanych rzeczowników utwórz wskazane formy przypadków według wzoru.

| Wyraz | Biernik (kogo?, co?) | Narzędnik (z kim?, z czym?) | Celownik lm. (komu?, czemu?) |
|---|---|---|---|
| maska | maskę | maską | maskom |
| róża | | | |
| burza | | | |
| huta | | | |
| żmija | | | |
| żuchwa | | | |
| Podaj własny przykład rzeczownika w takich formach. | | | |
| | | | |

**3** Napisz po trzy wyrazy z *ę* i *ą*.

**4** Podkreśl w zdaniach rzeczowniki i wpisz je do właściwych kolumn tabeli.

- Liczę na kolegę i koleżankę.
- Zbliżamy się ku górom i pagórkom.
- Przyszedłem z nową piłką.
- Widzę zawodniczkę z rakietą tenisową.
- Przyglądamy się planetom i gwiazdom.

| Biernik lp. | Narzędnik lp. | Celownik lm. |
|---|---|---|
| | | |

**5** Połącz liniami nazwy dzieci z nazwami rodziców.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| CIELĘ | KOCIĘ | JAGNIĘ | KURCZĘ | PROSIĘ |
| KROWA | KURA | ŚWINIA | OWCA | KOT |

Przepisz rzeczowniki z *ę*.

_____

**6** Dopisz do podanych wyrazów takie, w których *ę* wymienia się na *ą* lub odwrotnie.

a. ręka _____

b. _____ mąk

c. _____ krąg

d. węch _____

e. _____ wąski

**7** Uzupełnij tabelę.

| Czas teraźniejszy | | | |
|---|---|---|---|
| | 1. os., lp.<br>-ę na końcu | 3. os., lp.<br>-e na końcu | 3. os., lm.<br>-ą na końcu |
| pisać | | | |
| brać | | | |
| siać | | | |
| prać | | | |

**8** Uzupełnij tabelę właściwymi formami czasowników.

Liczba pojedyncza

| Czas przeszły | | | |
|---|---|---|---|
| 1. os. – r.m. | 1. os. – r.ż. | 2. os. – r.m. | 3. os. – r.n. |
| zdjąłem | | | |
| | zaciągnęłam | | |
| | | wyjąłeś | |
| | | | zaczęło |

Liczba mnoga

| Czas przeszły | | | |
|---|---|---|---|
| 1. os. – r.mos. | 1. os. – r.nmos. | 2. os. – r.mos. | 3. os. – r.nmos. |
| odpoczęliśmy | | | |
| | | | uśmiechnęły się |
| | | dmuchnęliście | |
| | pojęłyśmy | | |

**9** Wpisz w puste miejsca *ą* lub *ę*.

| | | | |
|---|---|---|---|
| na ławk__ | oni id__ | z lamp__ | nad tęcz__ |
| z koleżank__ | kopn__ła | z matk__ | sykn__ł |
| na policj__ | przyj__ła | oni stoj__ | one maj__ |
| spi__ł | jedz__ | wchłon__ł | poj__li |
| zacz__ł | machn__ło | wzi__ła | stan__li |

**10** Jako znawca pisowni wyrazów z *ę* i *ą* uzupełnij zdania czasownikami podanymi w nawiasach w odpowiednich formach.

- Ja już _____ (stanąć) na szczycie, oni nadal _____ (iść).
- Karol _____ (dopłynąć) do brzegu, dziewczyny wciąż _____ (płynąć).
- Ty _____ (zacząć) czytać wczoraj, one _____ (zacząć) jutro.
- Dzieci _____ (zająć) fotele przed godziną i rodzice teraz _____ (stać).
- Michał _____ (wziąć) śniadanie do szkoły.
- Niemowlę przed chwilą _____ (machnąć) nóżką.

**11** Napisz po dwa, inne niż w poprzednich ćwiczeniach

a. czasowniki z **ą** na końcu: _____

b. czasowniki z **ę** na końcu: _____

c. czasowniki z **ę** przed **l**: _____

d. czasowniki z **ę** przed **ł**: _____

e. czasowniki z **ą** przed **ł**: _____

f. rzeczowniki z **ę** na końcu: _____

g. rzeczowniki z **ą** na końcu: _____

# Pisownia *nie* przed czasownikami i z rzeczownikami

**1** Wpisz brakujące orzeczenia do zdań w dymkach. Wybierz odpowiednie czasowniki z ramki.

| nie zapomnij | nie jedz | nie wiem | nie pamiętasz |
|---|---|---|---|

**2** Napisz zdanie zawierające *nie* z czasownikiem.

_____

**3** Napisz zdanie z jednym z czasowników, o których mówi postać na trzeciej ilustracji.

_____

**4** Ułóż z podanych liter rzeczowniki i napisz je z przeczeniem *nie*.
Wzór: *moc* – *niemoc*.

P-K-Ó-O-J _____ Z-O-G-A-D _____ S-A-K-M _____

**5** Napisz w szeregach brakujące wyrazy.

a. palić – nie palić – niepalenie
b. mówić – nie mówić – _____
c. zadowolić – _____ – _____

# Pisownia *nie* z przymiotnikami i przysłówkami oraz przed liczebnikami

**1** Dodaj do podanych przymiotników przeczenie *nie*. Utworzone w ten sposób wyrazy wpisz do krzyżówki. Odczytaj hasło z kolejnych pól zaznaczonych kolorem.

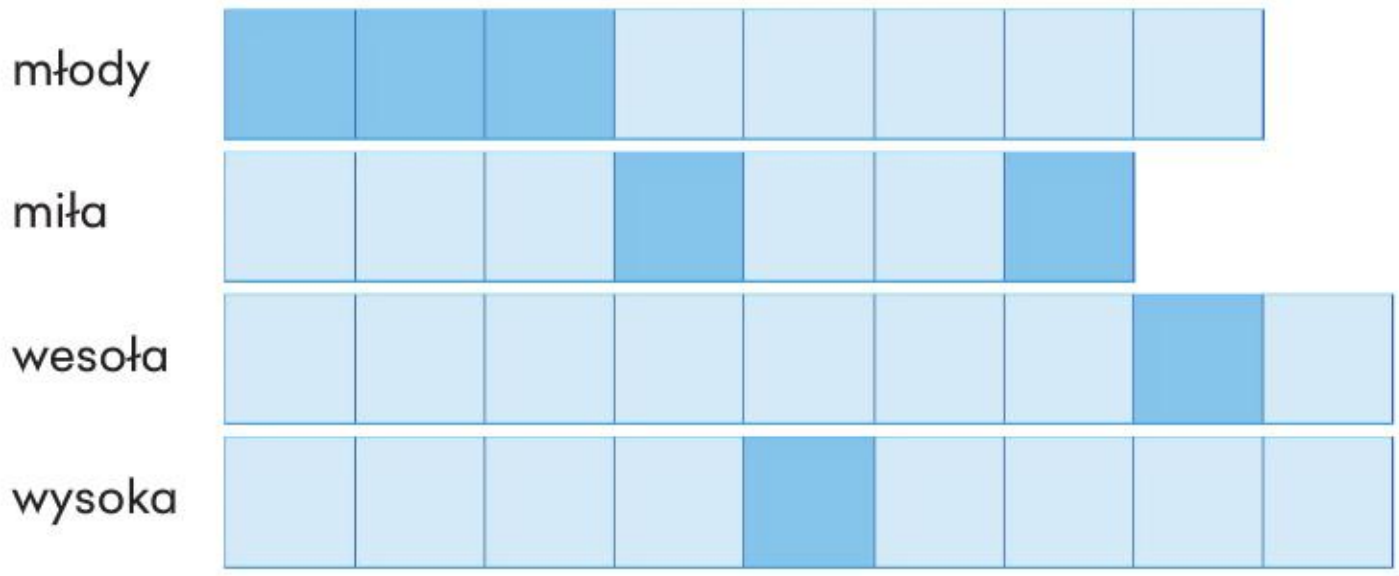


**2** Napisz brakujące wyrazy według wzoru.
Wzór: *duży – nieduży – niedużo*.

a. smaczny – _____ – _____

b. zdrowy – _____ – _____

c. grzeczny – _____ – _____

d. dobry – _____ – _____

**3** Odczytaj liczebniki jako główne (np. dwa) i porządkowe (np. drugi). Napisz je z *nie*. Uwaga! *Nie* przed liczebnikami piszemy oddzielnie.

a. 4 _____ _____

b. 12 _____ _____

c. 20 _____ _____

d. 200 _____ _____

**4** Napisz zdania z podanymi przysłówkami i liczebnikami.

a. nie dziś _____

b. nie wczoraj _____

c. nie trzy _____

d. nie piąty _____

# Sprawdź się!

Wykonaj zadania i przyznaj sobie punkty.

**1** Uzasadnij pisownię *rz* w podanych wyrazach.

orzeł _____ przemoc _____

wierzyć _____ stolarz _____

grzanka _____ mierzyć _____

/ 2 punkty

**2** Ułóż dwa zdania oznajmujące z wyrazami, które stanowią wyjątki od reguły mówiącej, że po spółgłoskach piszemy *rz*.

_____

_____

/ 2 punkty

**3** W puste miejsca wpisz właściwe litery.

zbi__rka __arcerzy pod mod__ewiem

m__ka __ytnia i p__enna

potę__ny pance__

kości__ł z witra__ami

ż__łty kalenda__ Je__ego

świe__e po__eczki i je__yny

/ 2 punkty

**4** W puste miejsca wpisz właściwe litery.

L__dzie u__ywają dziś wielu środk__w __emicznych, kt__re sk__tecznie us__wają nawet najsilniej__e zabr__dzenia. Z tego powodu jednak p__yroda jest zagro__ona. Stos__jmy środki ____szkodliwe.

/ 2 punkty

**5** W puste miejsca wpisz litery: *ą*, *ę*, *om*. Przepisz zdania do zeszytu.

a. Koledzy przygl__daj__ się śpiewaj__cym ptak____ .

b. Nauczyciele zadaj__ uczni____ pytania.

c. Teraz ja pojad__ na stacj__ paliw i zatankuj__ bezyn__ bezołowiow__.

d. Koledzy stan__li za płotem.

/ 2 punkty

**6** Uzasadnij pisownię podanych wyrazów.

| | | | |
|---|---|---|---|
| rów | _____ | córka | _____ |
| krówka | _____ | zamrożony | _____ |
| malujemy | _____ | (na) statku | _____ |
| ósmy | _____ | korzenie | _____ |
| kominiarz | _____ | (w) worze | _____ |

[ ] / 2 punkty

**7** Dopisz do poniższych wyrazów przeczenie *nie*. Pamiętaj o zasadach pisowni.

| | | |
|---|---|---|
| ____ bieganie | ____ wielki | ____ przyjaciel |
| ____ grzecznie | ____ wesoły | ____ dostrzegł |
| ____ dużo | ____ czytałam | ____ mały |
| ____ trzy | ____ dosłyszał | ____ wiesz |

[ ] / 2 punkty

**8** Uzupełnij podane wyrazy właściwymi literami.

| | | |
|---|---|---|
| __aftowana | __ustka | __onorata |
| k__plet | wa__adełko | __ełm strażacki |

zupa gro__owa i k__fitury do __ińskiej __erbaty

[ ] / 2 punkty

**9** Napisz po dwa wyrazy z literami: *rz*, *ż*, *ó*, *ch*. Wybierz takie wyrazy, dla których nie ma reguły uzasadniającej pisownię. W razie potrzeby skorzystaj ze słownika ortograficznego.

_____

_____

[ ] / 2 punkty

Policz, ile punktów udało ci się zdobyć. Uzyskany wynik zapisz w tabeli na przedostatniej stronie zeszytu ćwiczeń.

# Zaproszenie

1 Uzupełnij tekst zaproszenia.

Zaproszenie

Dyrektor kina _____ w _____
(nazwa kina) (miejscowość)

ma zaszczyt zaprosić

Sz.P. _____
(imię i nazwisko zapraszanej osoby)

na premierę filmu _____ ,
(tytuł filmu)

która się odbędzie _____ w sali nr 6
(kiedy?)

przy ul. _____ . Po projekcji zostało

zaplanowane spotkanie z _____ .
(z kim?)

Z poważaniem

Antoni Kowalski

dyrektor kina _____
(nazwa kina)

2 Zapisz aktualną datę na trzy sposoby, według wzoru.

12. 09. 2015 r. 12 IX 2015 12 września 2015 r.

_____ _____ _____

**3** Zaprojektuj zaproszenie na szkolne przedstawienie. Skieruj je do rodziców. Najpierw ustal szczegóły.

- Kto zaprasza? _____
- Kogo zaprasza? _____
- Na co zaprasza? _____
- Na kiedy zaprasza? _____
- Gdzie zaprasza? _____

# Kartka pocztowa

**1** Rozwiń skróty, podając kilka możliwych wariantów.

Sz.P. – _____

WP – _____

Kol. – _____

**2** Napisz teksty krótkich pozdrowień dla babci lub dziadka.

| Z okazji Dnia Babci lub Dnia Dziadka | Do wysłania z wakacji |
|---|---|
| | |

**3** Prześlij komuś z rodziny pozdrowienia na kartce pocztowej. Narysuj znaczek pocztowy.

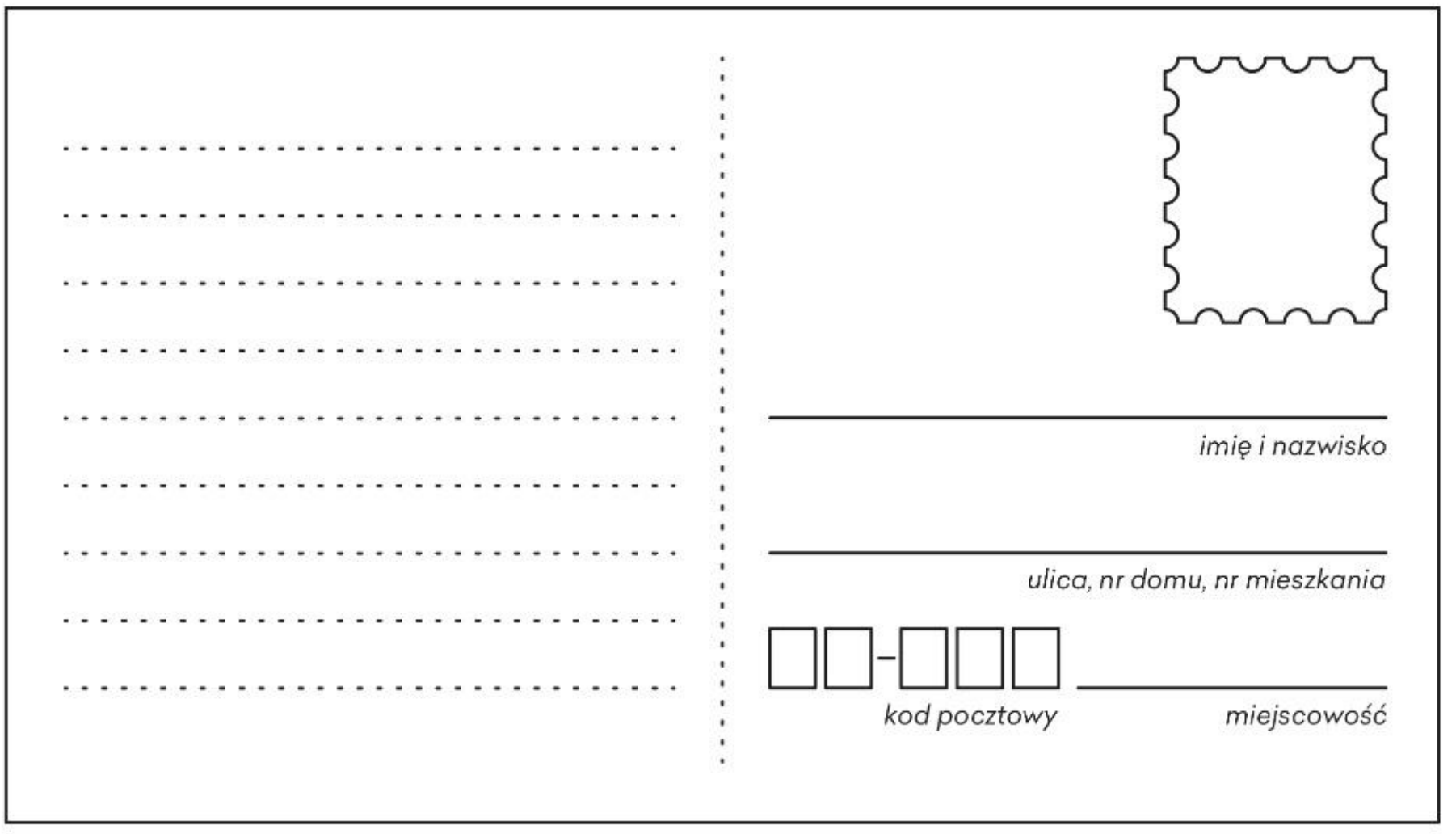

# List

1 W liście do bliskiej ci osoby opisz przygodę pt. *Notes bardzo mi się przydał*.

(miejscowość, data)

(powitanie)

(wstęp)

Niedawno .....

.....

.....

.....

.....

Pewnie nie uwierzysz... Notes leżał... w torbie.

..... .....

Nie minęła chwila i autograf był mój! .....

.....

.....

(pożegnanie)

.....

(podpis)

PS .....

**2** Napisz do bliskiej osoby list o bohaterze literackim, który w klasie czwartej zaciekawił cię najbardziej.

# Opis postaci

1. W twojej szkole będzie nadawany tytuł Przyjaciela Roku. Chcesz zgłosić do konkursu swoją przyjaciółkę lub swojego przyjaciela.

   a. Odpowiedz na poniższe pytania o twojego przyjaciela lub twoją przyjaciółkę

   - Kto to? Jak ma na imię?

   - Czym się zajmuje? Co robi na co dzień? W jakiej szkole się uczy?

   - Jak długo się znacie?

   - Jak wygląda?
     sylwetka

     twarz

     oczy

     włosy

     styl ubierania się

   - Jakie ma cechy charakteru?

   - Czym się interesuje?

   - Co lubi?

   - Dlaczego jest dobrym przyjacielem?

b. Narysuj portret swojej przyjaciółki lub swojego przyjaciela.

c. Opisz swoją przyjaciółkę lub swojego przyjaciela w 10–15 zdaniach. Pamiętaj, aby nie nadużywać czasowników *być* (*jest*) i *mieć* (*ma*). Zachowaj właściwą konstrukcję tekstu (wstęp, rozwinięcie i zakończenie), podziel wypowiedź na akapity.

# Opis zwierzęcia

1 Narysuj zwierzę, które masz albo chcesz mieć w domu. Porozmawiaj z koleżankami i kolegami o rysunkach i przedstawionych na nich zwierzętach.

2 Opisz zwierzę domowe, które znasz albo to, o którym marzysz.

a. Skorzystaj z planu opisu.
b. Wykorzystaj zaproponowane słownictwo.
c. Nadaj swojej pracy tytuł przyciągający uwagę czytelnika.

**Plan opisu**

1. Jak się wabi to zwierzę, w jakim jest wieku, skąd się wzięło?
2. Jak wygląda (np. kolor i rodzaj sierści, futra albo piór, jaki ma pyszczek lub dziób, uszy, ogon)?
3. Jak się zachowuje; co lubi, gdzie chętnie przebywa?
4. Co czuję do tego zwierzęcia?

**Przydatne słownictwo**

- sierść lub futerko: puszyste, miłe w dotyku, delikatne, szorstkie, rudawe, szarobure, cętkowane, króciutkie, gładkie, długie, gęste
- pióra: różnokolorowe, błyszczące, długie, krótkie, zielononiebieskie
- uszy: ostre, szpiczaste, małe, oklapłe
- dziób: ostry, zakrzywiony, szarawy
- ogon: zakręcony, jak haczyk, jak ślimaczek, jak pędzel

(tytuł)

**3** Jeśli wyrazy *być* i *mieć* występują w opisie zbyt często, nie brzmi on ciekawie, przypomina monotonną wyliczankę. Przekonajcie się o tym – przeczytajcie głośno fragment opisu, w którym natrętnie zagościły pewne czasowniki, i ten sam fragment już poprawiony.

Tak było:
Cezar jest psem towarzyskim. Jego ulubionym zajęciem jest zabawa z dziećmi. Jest mądry, odważny, opiekuńczy. Cała rodzina jest przy nim bezpieczna.

Tak jest lepiej:
Cezar jest psem towarzyskim. Bardzo lubi bawić się z dziećmi. To mądre, odważne i opiekuńcze zwierzę, które czuwa nad bezpieczeństwem całej rodziny.

Popraw teksty tak, aby nie powtarzały się te same wyrazy.

Tak jest:
Mój kot ma piękne, lśniące futerko. Ma wspaniały puszysty ogon. Ogon przypomina kitę wiewiórki.

Lepiej będzie tak:
_____
_____
_____
_____

Tak jest:
Mój kanarek jest mały. Jest cały żółty, a jego śpiew jest piękny.

Lepiej będzie tak:
_____
_____
_____
_____

Tak jest:
Mój chomik jest mały. Jest cały jasnożółty. Ma krótki ogonek.
Ma wystające ząbki.

Lepiej będzie tak:
_____
_____
_____
_____

4 Przeczytaj uważnie swój opis zwierzęcia, znajdź ewentualne usterki. Napisz doskonalszą wersję.

# Opis krajobrazu

1. Wyjrzyj przez okno i opisz w kilku zdaniach widok, który masz przed sobą. Następnie wysłuchaj wypowiedzi koleżanki lub kolegi z ławki na ten sam temat. Porównajcie swoje spostrzeżenia.

2. Opisywać można krajobraz oglądany w naturze, na zdjęciu lub obrazie.

a. Przeczytaj przydatne słownictwo.

- niebo: pogodne, ciemne, czyste, zachmurzone
- chmury: białe, ciemne, odsłaniają, zasłaniają
- drzewa: wyprostowane, pochylone, pokryte zielenią, kołyszą się
- słońce: ostre, palące, blade, zamglone
- deszcz: rzęsisty, drobniutki
- wiatr: lekki, porywisty
- domy: oświetlone, w ciemności, kolorowe, brudne
- ziemia: czarna, piaszczysta, pokryta trawą
- ulice: słoneczne, mokre, zakurzone, błyszczące
- ludzie: przygarbieni, wyprostowani, radośni, skuleni

b. Obejrzyj zdjęcie i napisz, jakie są twoje ogólne spostrzeżenia, czyli co na nim widzisz (np. drzewa, góry, budynki).

c. Jakie wrażenie wywołuje krajobraz (np. ponure, radosne)?

d. Opisz krajobraz przedstawiony na zdjęciu.

**3** Ponumeruj fragmenty tekstu w taki sposób, aby powstał opis parku. Następnie przeczytaj cały tekst.

## Jesienny park

____ Park o tej porze roku mieni się różnymi kolorami. Liście na drzewach są zielone, żółte, czerwone, brązowe i pomarańczowe. W tle widoczne są zielone wierzchołki drzew iglastych. Gdzieniegdzie liście opadły już z krzewów i widać nagie gałązki.

____ Wiatr, który z rana poruszał gałązkami drzew, ucichł. Tak jakby nie chciał mącić spokojnego jesiennego popołudnia.

____ Kiedy wstaje słońce, wszystko zdaje się być matowe, spowite w poranną mgłę. Leciutki wiatr kołysze drzewami, porusza listkami, które tańczą na gałęziach, grając cichutki koncert.

____ Czy zdołałam was przekonać do tego, że warto obserwować jesienny krajobraz?

____ Warto dodać, że tonacja kolorów jest różna, w zależności od tego, czy jesienny krajobraz obserwujemy rano, w południe czy wieczorem.

____ W południe barwy jesieni są intensywne, wyraźne, ale jednocześnie spokojne.

____ Wieczorem, przy zachodzącym słońcu, wszystko się czerwieni i złoci, by następnie zszarzeć. Mija kolejny dzień, przybliżając nas do kolejnej pory roku. Białej zimy.

**4** Wskaż wstęp, rozwinięcie i zakończenie w odtworzonym opisie parku. Wpisz słowa rozpoczynające i kończące poszczególne partie tekstu.

| | | |
|---|---|---|
| wstęp | od: _____ | do: _____ |
| rozwinięcie | od: _____ | do: _____ |
| zakończenie | od: _____ | do: _____ |

# Opis obrazu

1 Obejrzyj dokładnie obraz, a następnie go przeanalizuj i odpowiedz na pytania.

Leon Wyczółkowski, *Wiosna w Gościeradzu*, 1933

a. Co przedstawia obraz (ogólnie)?

b. Co znajduje się na pierwszym planie (co widać najbliżej)?

c. Co widać na drugim planie (co widać dalej)?

d. Jakich barw użył malarz?

e. Jaki jest nastrój obrazu?

**2** Opisz obraz, skorzystaj z podanego słownictwa.

**Przydatne słownictwo**

- na pierwszym planie, na drugim planie, malarz uwiecznił na obrazie, obraz przedstawia; widać, rzuca się w oczy, można zauważyć, można zobaczyć; barwy żywe, spokojne, pastelowe, dominuje kolor..., przeważają kolory...; nastrój wesoły, radosny, przygnębiający

# Opowiadanie

1 Napisz opowiadanie na podstawie podanego planu wydarzeń.

1. Przyjście do szkoły.
2. Brak zeszytu z pracą domową.
3. Tłumaczenie sytuacji nauczycielowi.
4. Smutek z powodu złej oceny.
5. Odnalezienie zagubionego zeszytu.
6. Radość z wyjaśnienia nieporozumienia.

# Opowiadanie z opisem

1. Napisz opowiadanie o Dniu Dziecka i prezencie, który zdecydowałaś/zdecydowałeś się oddać smutnemu dziecku. Włącz do opowiadania opis przedmiotu.

   a. Rozpocznij opowiadanie. Doprowadź je do momentu, w którym uzasadnione będzie pojawienie się opisu przedmiotu. Pamiętaj już teraz o zakończeniu – musi się ono wiązać z częścią wstępną lub z opisem.

   b. Teraz wprowadź opis przedmiotu. Zastosuj przymiotniki. Unikaj powtarzania tych samych wyrazów.

c. Napisz zakończenie swojego opowiadania. Jaki był finał tej historii? Co się stało?

d. Narysuj ilustrację do swojego opowiadania.

**2** Zostań autorem opowiadania. Włącz do niego opis niezwykłego ogrodu, w którym byłaś/byłeś. Pamiętaj – treść powinna być ciekawa dla odbiorcy, ma sprawić, że niemal zobaczy on to, o czym czyta. Postępuj zgodnie z podanymi wskazówkami.

a. Co takiego się zdarzyło, że byłaś/byłeś niedaleko ogrodu? Może była to niezaplanowana wycieczka, może wizyta u znajomych albo u rodziny, a może…? Wymyśl jakąś sytuację i przedstaw krótko jej okoliczności.

- Kiedy to się działo?

- Gdzie to się zdarzyło?

- Dlaczego tam się znalazłaś/znalazłeś?

- Z kim byłaś/byłeś?

- Co chcesz dodać?

b. Przygotuj się do opisu niezwykłego ogrodu, odpowiadając na poniższe pytania.

- Jakie wrażenie robi ogród?

- Co się w nim znajduje?

- Co w nim szczególnie przyciąga uwagę?

- Dlaczego można go uznać za dziwny, tajemniczy?

- Czy ktoś tu mieszka? Jeśli tak, to kto?

c. Jak się skończyła ta niespodziewana wyprawa?

d. Teraz napisz opowiadanie z opisem ogrodu. Pamiętaj o stworzeniu nastroju tajemniczości.

e. Narysuj ilustrację do swojego opowiadania.

# Notatki

# Notatki

# Umiem na medal

Sprawdź, jaki medal należy ci się za zdobytą liczbę punktów. Wytnij medal (s. 103) w odpowiednim kolorze i wklej go w pole pod właściwą nazwą działu.

## Punktacja

| Medal złoty | Medal srebrny | Medal brązowy |
|---|---|---|
| 17–18 punktów | 13–16 punktów | 9–12 punktów |

## Zdobyte medale

| Dział 1 | Dział 2 | Dział 3 | Dział 4 |
|---|---|---|---|
| | | | |

Medal złoty | Medal srebrny | Medal brązowy

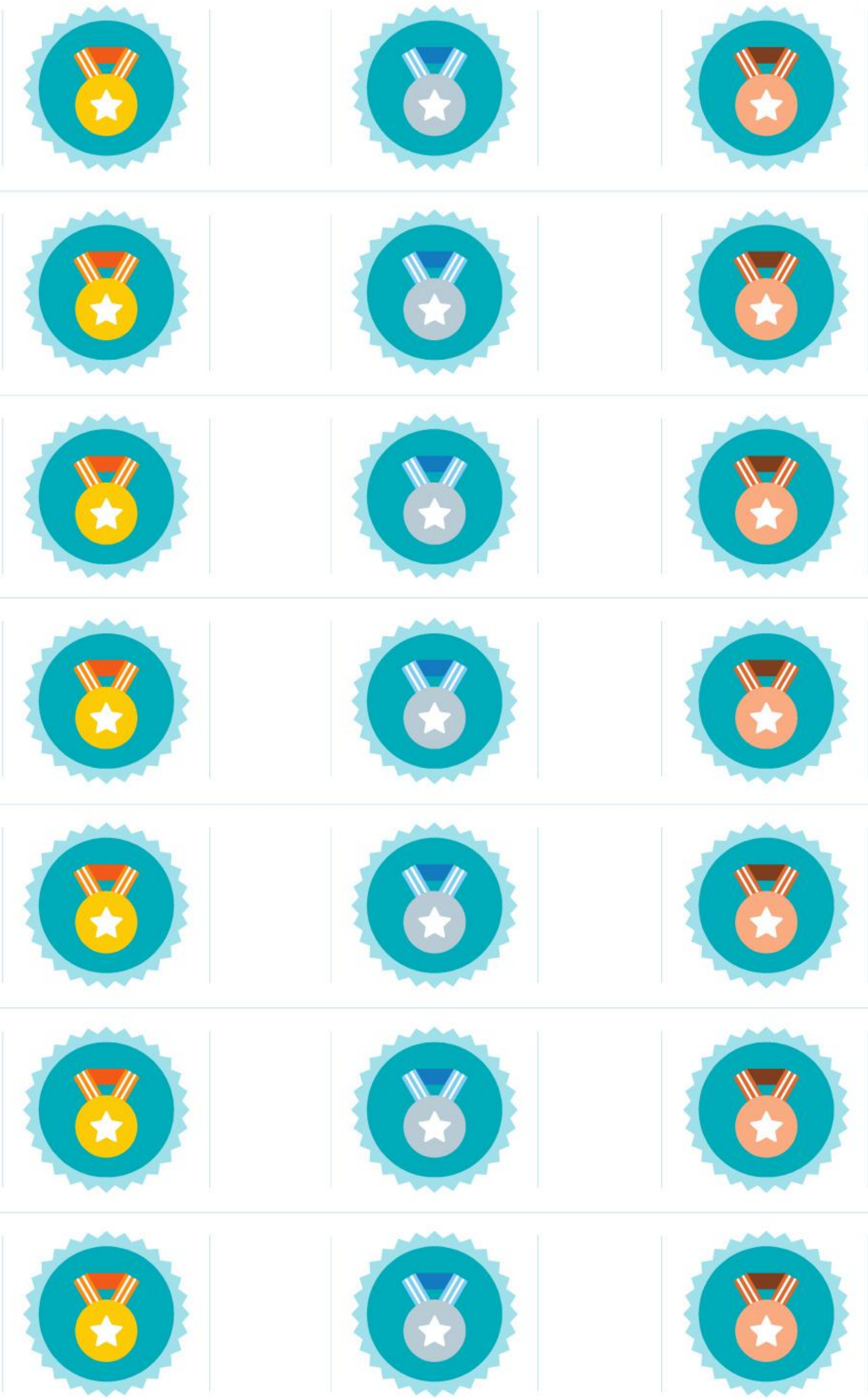

Grupa MAC S.A.
ul. Witosa 76
25-561 Kielce

www.mac.pl

ISBN 978-83-8108-062-0

Indeks: 880093